

RAPORT Z WIZYTACJI (ocena programowa)

**dokonanej w dniach 4 – 5 stycznia 2015 r. na kierunku *finanse i rachunkowość*
prowadzonym na poziomie studiów pierwszego stopnia o profilu praktycznym
na Wydziale Nauk Stosowanych
Collegium Mazovia Innowacyjna Szkoła Wyższa w Siedlcach .**

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodniczący: prof. dr hab. Danuta Strahl – członek PKA

członkowie:

- prof. dr hab. Grażyna Trzpiot – członek PKA
- prof. dr hab. Jerzy Węclawski - ekspert PKA
- mgr Hanna Chrobak-Marszał – ekspert PKA
- Patrycja Florczuk – ekspert PKA – przedstawiciel Parlamentu Studenckiego RP

Krótką informacją o wizytacji

Wizytacja na Wydziale Nauk Stosowanych Collegium Mazovia Innowacyjna Szkoła Wyższa w Siedlcach na kierunku *finanse i rachunkowość* odbyła się z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2014/2015. Wizytacja tego kierunku studiów odbyła się po raz drugi

Pierwsza ocena jakości kształcenia na tym kierunku odbyła się w roku 2008 r. i zakończyła wydaniem na studiach pierwszego stopnia oceny warunkowej (Uchwała Nr 728/2008 Prezydium Państwowej Komisji Akredytacyjnej z dnia 23 października 2008 r.). Ocena przedstawionej przez Rektora dokumentacji o podjętych działaniach naprawczych na studiach pierwszego stopnia zakończyła się wydaniem oceny pozytywnej (Uchwała Nr 244/2010 Prezydium Państwowej Komisji Akredytacyjnej z dnia 25 marca 2010 r.).

Obecna została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą oceny Polskiej Komisji Akredytacyjnej. Wizytacja ta została poprzedzona zapoznaniem się Zespołu Oceniającego z raportem samooceny przedłożonym przez Uczelnię. Natomiast raport Zespołu Oceniającego został opracowany na podstawie raportu samooceny, a także dokumentacji przedstawionej w toku wizytacji, hospitacji zajęć dydaktycznych, analizy losowo wybranych prac dyplomowych oraz zaliczeniowych, wizytacji bazy naukowo-dydaktycznej, a także spotkań i rozmów przeprowadzonych z Władzami Uczelni i Wydziału, pracownikami oraz studentami ocenianego kierunku.

Załącznik nr 1 Podstawa prawna oceny jakości kształcenia

Załącznik nr 2 Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji

Kryterium 1. Koncepcja rozwoju ocenianego kierunku sformułowana przez jednostkę.

1.1).

Collegium Mazovia Innowacyjna Szkoła Wyższa w Siedlcach (poprzednia nazwa Uczelni – Wyższa Szkoła Finansów i Zarządzania w Siedlcach) rozpoczęła działalność od prowadzenia kształcenia na poziomie wyższych studiów zawodowych w specjalnościach: *doradztwo podatkowe i administracja finansowa* oraz *finanse i rachunkowość przedsiębiorstw* na mocy decyzji Ministra Edukacji Narodowej nr DNS-1-0145-298/RO/99 z dnia 19 maja 1999 r. nadającej uprawnienia do prowadzenia wyższych studiów zawodowych. Na mocy decyzji Ministra Edukacji Narodowej i Sportu nr DSW-3-4003MP/573/05 z dnia 13 maja

2005 r. Uczelnia otrzymała uprawnienia do prowadzenia kształcenia na ocenianym kierunku *finanse i bankowość* na poziomie studiów pierwszego stopnia.

Na mocy decyzji Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego nr DNS-WUN-6011-9942-1/AM/ z dnia 1 lipca 2010 r. Uczelnia otrzymała nazwę w jej obecnym brzmieniu tj. Collegium Mazovia Innowacyjna Szkoła Wyższa w Siedlcach.

Procedury związane z utworzeniem kierunku zostały zachowane, tj. odbywały się zgodnie z zapisami w Statucie, po pozytywnym zaopiniowaniu dokumentów przez Senat oraz skierowaniu przez Rektora Uczelni stosownego wniosku do ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego.

Strategia Uczelni została *pozytywnie zaopiniowana* przez Senat (na podstawie § 11 ust. 1 i 2 Statutu Uczelni) – Uchwałą Nr 8/2012 z dnia 24 lutego 2012 r. w sprawie zaopiniowania Strategii Rozwoju Collegium Mazovia Innowacyjnej Szkoły Wyższej w Siedlcach na lata 2012 – 2020. Strategia rozwoju stanowi załącznik do tej Uchwały. *Zwraca się uwagę na fakt, iż strategia rozwoju – zgodnie z przepisami § 11 ust. 4, (tj. uchwalenie strategii rozwoju Uczelni) Statutu Uczelni powinna być zatwierdzona przez Senat, a nie tylko pozytywnie zaopiniowana.*

Brak jest natomiast Strategii rozwoju Wydziału Nauk Stosowanych. Z uwagi na wyjaśnienia władz Uczelni należy oczekiwać zapisu, iż Strategia Uczelni jest jednocześnie strategią Wydziału.

W czasie wizytacji przedstawiono protokoły z posiedzeń Senatu wraz z listą obecności w powyższej sprawie. W posiedzeniu oraz procedurze tworzenia tego dokumentu nie uczestniczyli interesariusze zewnętrzni.

Koncepcja kształcenia na kierunku *finanse i rachunkowość* na poziomie studiów I stopnia jest powiązana z misją Uczelni, która ujęta jest jako: „Collegium Mazovia kształci kadry dla przyszłości, tworzy i upowszechnia wiedzę, umiejętności, kompetencje społeczne i personalne oraz buduje nowoczesne społeczeństwo informacyjne Mazowsza i Ziemi Siedleckiej”. Rozwinięta wersja misji to „włączanie się w budowę nowoczesnego społeczeństwa wiedzy w Regionie Mazowieckim i na Ziemi Siedleckiej, podejmowanie nowych wyzwań edukacyjnych, które niesie obecna reforma systemu nauki i szkolnictwa wyższego z uwzględnieniem zachodzących procesów globalizacji, pogłębiającej się integracji europejskiej, w warunkach otwartego rynku pracy.” Zadania wyznaczone dla kierunku *finanse i rachunkowość* wiążą się bezpośrednio z misją ze względu na kształcenie specjalistów z zakresu sektora finansów, którzy mogą budować społeczeństwo wiedzy. Opracowana strategia Uczelni Collegium Mazovia (obecnie opracowywana jest strategia do roku 2020 również dla szczebla wydziałowego), którą uwzględnia również Wydział Nauk Stosowanych określa swoje główne cele w takich obszarach jak:

- Kształcenia kadr dla przyszłości – Uczelnia przekazuje uniwersalną, profesjonalną i aktualną wiedzę oraz kształci umiejętności elastycznego dostosowywania się do zmiennych warunków otoczenia gospodarczego.
- Tworzenia wiedzy i jej transferu – Uczelnia prowadzi badania naukowe i wdrożenia nakierowane na potrzeby innowacyjnej gospodarki regionu.
- Budowy społeczeństwa wiedzy – Uczelnia rozwija kapitał społeczny Mazowsza i Ziemi Siedleckiej poprzez kształtowanie postaw obywatelskich, popularyzację wiedzy oraz działalność społecznie użyteczną.

Kierunek *finanse i rachunkowość* w swoich założeniach wpisuje się w te cele, gdyż kształci specjalistów w zakresie finansów i rachunkowości, którzy zasilą kadry w różnych instytucjach sektora finansowego jak i biznesowego głównie w regionie Siedlec. Sektor finansowy jest strategicznym sektorem każdej gospodarki, stąd kształcenie w tym zakresie jest oczekiwane zarówno przez pracodawców jak i kandydatów. Absolwenci tego kierunku tworzyć będą również podstawy dla budowania społeczeństwa i gospodarki opartej na wiedzy. Potrzeby lokalnego i regionalnego rynku pracy wyznaczają szczególne miejsce dla absolwentów kierunku *finanse i rachunkowości*. Uczelnia te potrzeby w swojej wizji

programowej kierunku stara się uwzględnić określając w sylwetce absolwenta przyszłe miejsca pracy a w efektach kształcenia podstawowe umiejętności absolwenta.

Strategia Uczelni wyznacza takie kierunki rozwoju jak: rozwój kształcenia, rozwój badań i współpracy z gospodarką, aktywizacja działań społecznie użytecznych, rozwój bazy materialnej. Koncepcja kształcenia na kierunku *finanse i rachunkowość* realizuje te zadania poprzez dostosowanie specjalności kształcenia do oczekiwań rynku pracy, szczególnie lokalnego rynku pracy, nasycenie treści kształcenia wspomaganymi technikami komputerowymi. Strategia Uczelni osadzona jest w europejskich uwarunkowaniach szczególnie w Procesie Bolońskim -Strategia ta tworzy właściwe rekomendacje dla Uczelni w perspektywie założeń strategicznych w wymiarze krajowym i europejskim.

Koncepcja kierunku realizuje praktyczny profil kształcenia osadzony w obszarze nauk społecznych w dziedzinie nauk ekonomicznych w dyscyplinie finanse i ekonomia. Są to dyscypliny które dają podstawy do budowania programu kształcenia. Program studiów wspiera te założenia poprzez treści kształcenia ujęte w takich przedmiotach jak: Matematyka, Statystyka, Ekonometria, Mikroekonomia, Makroekonomia, Rachunkowość, Prawo, Finanse.

Praktyczny profil kierunku jest realizowany poprzez określenie właściwej roli praktyki zawodowej. Koncepcja kształcenia przewiduje realizację praktyki w dwóch częściach traktowanej jako praktyka dyplomowa i praktyka kierunkowa. Zasadniczym celem praktyki jest kształtowanie umiejętności niezbędnych w przyszłej pracy zawodowej, w tym m.in. umiejętności: analitycznych, organizacyjnych, pracy w zespole, nawiązywania kontaktów, prowadzenia negocjacji, a także przygotowanie studenta do samodzielności i odpowiedzialności za powierzone mu zadania, oraz stworzenie warunków do aktywizacji zawodowej studentów na rynku pracy. W programie kształcenia wykorzystywane są też techniki komputerowe, w tym programy Symfonia, Płatnik, Matematica, Kadry i płace. Koncepcja zakłada również udział praktyków ze znaczącym dorobkiem zawodowym w procesie dydaktycznym. Spotkanie z kadrami akademicką, jak i przegląd obsady zajęć pozwala zauważyć, iż znacząca część osób prowadzących zajęcia ma bogate doświadczenie w instytucjach finansowych, co wspomaga realizację profilu praktycznego. Zakłada się w koncepcji kształcenia, iż kierunek oferuje wiedzę o zjawiskach finansowych i kategoriach finansowych oraz zrozumienie zasad funkcjonowania systemu finansowego, wiedzę o narzędziach analizy zjawisk finansowych i narzędziach rachunkowości oraz zrozumienie zasad ich stosowania, nabycie umiejętności wykorzystywania wiedzy w praktyce, a w szczególności podejmowania decyzji finansowych i przewidywania ich następstw, odpowiedzialności za podejmowane decyzje finansowe.

Za zasadnicze cele kształcenia na pierwszym stopniu studiów kierunku *finanse i rachunkowość* przyjęto:

- wyposażenie studenta w wiedzę z zakresu ekonomii, finansów i rachunkowości oraz wiedzę o narzędziach analizy zjawisk finansowych i narzędziach rachunkowości,
- umożliwienie studentom rozpoznawania i rozumienia problemów gospodarki finansowej w aspekcie makro- i mikroekonomicznym,
- kształtowanie odpowiednich kompetencji analityka finansowego,
- propagowanie postaw przedsiębiorczych i potrzeby edukacji przez całe życie.

Uczelnia przywiązuje też wagę do wymiaru etycznego kompetencji absolwenta, co wspomagane jest przez oferowanie przedmiotów o treściach humanistycznych. Studia I stopnia przygotowują do kontynuacji wykształcenia na poziomie studiów II stopnia, a także ustawicznego kształcenia. Ponadto koncepcja kształcenia zakłada, iż student/absolwent może ubiegać się o uzyskanie licencji i wykonywanie zawodów m.in. agenta ubezpieczeniowego, doradcy inwestycyjnego, maklera giełdowego, doradcy podatkowego, biegłego rewidenta itp., tworząc ku temu odpowiednie podstawy programowe.

Koncepcja kształcenia na kierunku *finanse i rachunkowość* daje szerokie możliwości wyboru ścieżki kształcenia. Różnorodność oferty kształcenia zapewniają oferowane specjalności, przedmioty do wyboru oraz seminaRIA dyplomowe. Na studiach I stopnia

oferowane są takie specjalności wyraziście powiązane z zakresem merytorycznym kierunku jak:

- finanse i rachunkowość przedsiębiorstw
- doradztwo podatkowe i administracja finansowa
- audyt i kontrola finansowa
- bankowość i ubezpieczenia

Każda z oferowanych specjalności uszczegóławia wiedzę i umiejętności z zakresu finansów i rachunkowości, tworzy możliwości nabycia wyspecjalizowanych specjalności, które powinny sprzyjać w odnalezieniu się absolwentów na rynku pracy. W ramach przedmiotów do wyboru studenci mogą też wybierać zajęcia z zakresu nauk humanistycznych np. psychologię lub komunikowanie się otoczeniem. Uczelnia oferuje również wybór w zakresie kształcenia języków obcych. Moduł przedmiotów do wyboru: zawiera oprócz specjalności kształcenia, przedmioty wybieralne (Międzynarodowe stosunki gospodarcze, Podstawy nauki o przedsiębiorstwie, Finanse międzynarodowe, Marketing), seminarium dyplomowe, wykłady prowadzone przez praktyków. Innowacyjność oferty zawarta jest między innymi w module kierunkowym, w tym w takich przedmiotach jak: Matematyka finansowa, Analiza finansowa, Rynki finansowe.

Struktura programu kształcenia zawierająca moduły i specjalności kształcenia pozwala na elastyczność oferty, wprowadzania nowych specjalności oczekiwanych przez rynek pracy.

1.2).

W budowie koncepcji kształcenia kierunku *finanse i rachunkowość* bierze udział kadra akademicka, studenci, oraz interesariusze zewnętrzni. Dyskusja nad koncepcją kształcenia uwzględniająca efekty kształcenia, a także programem studiów, obsadą zajęć odbywa się na posiedzeniach Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia oraz na posiedzeniach Rady Wydziału, co dokumentują między innymi protokoły z posiedzeń wspomnianych gremiów. Samorząd Studencki opiniuje programy studiów. Szczególnie ważna była decyzja społeczności Uczelni dotycząca wyboru profilu kształcenia. Przeprowadzone rozmowy z kadrą akademicką oraz roczne raporty z oceny jakości kształcenia wskazują, iż dyskusje programowe odbywają się również w ramach funkcjonujących na Wydziale Nauk Stosowanych katedr. Szeroka dyskusja, którą przeprowadzono wspólnie z przedstawicielami pracodawców regionu Siedlec, wskazała, iż z uwagi na potrzeby lokalnego rynku pracy Uczelnia będzie kształciła studentów na profilu praktycznym. Uczelnia przeprowadziła badania ankietowe wśród pracodawców dotyczące zakresu programowego oferowanych na kierunku *finanse i rachunkowość* specjalności z punktu widzenia potrzeb rynku pracy.

W Uczelni działa Rada Konsultacyjna, w skład której wchodzi przedstawiciele otoczenia gospodarczego i społecznego Uczelni. Rada zrzesza przedstawicieli: świata biznesu, organów samorządu terytorialnego i zawodowego, instytucji i stowarzyszeń zawodowych, organizacji pracodawców, samorządu gospodarczego oraz przedsiębiorców i instytucji finansowych. Są to między innymi: wiceprezes Zarządu BCC, zastępca Prezydenta miasta Siedlec, przewodniczący Wschodniej Izby Gospodarczej, Dyrektor Powiatowego Urzędu Pracy, przewodniczący Siedleckiej Rady Biznesu, prezes Zarządu Banku Spółdzielczego, Dyrektor Oddziału ZUS w Siedlicach, przedstawiciele instytucji zdrowia publicznego, prezesi spółek i przedsiębiorstw regionu siedleckiego oraz przedstawiciele Uczelni. Do kompetencji Rady Konsultacyjnej należy wyrażanie opinii i podejmowanie inicjatyw w zakresie: strategicznych kierunków działania Uczelni, współpracy Uczelni z organizacjami gospodarczymi i samorządowymi, dostosowania oferty kształcenia do potrzeb rynku pracy, realizowanych programów kształcenia, kształtowania struktury kwalifikacji absolwenta, określania efektów kształcenia i sposobów ich weryfikacji na prowadzonych kierunkach studiów, pozyskiwania miejsc realizacji praktyk studenckich, prowadzenia badań naukowych na rzecz podmiotów gospodarczych, innych ważnych spraw dla rozwoju Uczelni. Stanowi ona forum wymiany myśli i doświadczeń. Rada wydaje swoje opinie w sprawie misji i strategii rozwoju Uczelni,

efektów kształcenia, programów studiów, dokonuje także weryfikacji efektów kształcenia. Rada Konsultacyjna opiniowała koncepcję kształcenia, a w tym zakładane efekty kształcenia sylwetkę absolwenta, oraz program studiów i oferowane specjalności. Współpraca Uczelni z przedstawicielami rynku pracy przekłada się na dobrą organizację praktyk zawodowych oraz staży zawodowych, a także udział praktyków w procesie dydaktycznym, którzy wypełniają blok przedmiotów: Przedmioty prowadzone przez praktyków.

Taki zakres udziału wewnętrznych i zewnętrznych interesariuszy w procesie ustalania koncepcji kształcenia, a w szczególności celów i efektów kształcenia należy uznać za właściwy.

Z informacji przedstawionej przez Władze Jednostki w trakcie wizytacji wynika, że przedstawiciele studentów biorą czynny udział w procesie określania koncepcji kształcenia na danym kierunku studiów, w tym jego celów i efektów kształcenia. Informację tę potwierdzili również przedstawiciele studentów. Studenci wizytowanego kierunku poprzez swoich przedstawicieli (Parlament Studencki) mają wpływ na plany studiów i programy kształcenia, co potwierdzają przedstawione przez Jednostkę w trakcie wizytacji opinie Parlamentu Studenckiego dotyczące planów studiów i programów kształcenia z trzech ostatnich lat akademickich.

Uczelnia zrealizowała uwagi PKA z poprzedniej wizytacji: opracowała strategię Uczelni, która jest realizowana przez wizytowany Wydział, podjęła prace nad przygotowaniem strategii Wydziału, podjęła współpracę z interesariuszami zewnętrznymi, powołała Radę Konsultacyjną złożoną z przedstawicieli pracodawców.

Ocena końcowa 1 kryterium ogólnego - ocena: znacząco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1.1) Koncepcja kształcenia kierunku finanse i rachunkowość realizuje cele strategiczne Uczelni. Kierunek finanse i rachunkowość w swoich założeniach kształci specjalistów, którzy zasila kadry w różnych instytucjach sektora finansowego, jak i biznesowego głównie w regionie Siedlec, co wpisuje się w misję Uczelni. Zaleca się opracowanie Strategii rozwoju Wydziału Nauk Stosowanych.

1.2) Kadra akademicka, studenci, Rada Konsultacyjna biorą udział w budowaniu koncepcji kształcenia i perspektyw rozwojowych kierunku finanse i rachunkowość.

Kryterium 2. Spójność opracowanego i stosowanego w jednostce opisu zakładanych celów i efektów kształcenia dla ocenianego kierunku oraz system potwierdzający ich osiągnięcie

2.1)

W dniu 18 września 2012 r. Senat określił - zgodne z Krajowymi Ramami Kwalifikacji – efekty kształcenia dla studiów pierwszego stopnia o profilu ogólnoakademickim dla kierunku *finanse i rachunkowość* Uchwałą Nr 24/2012, zaś dla studiów drugiego stopnia – Uchwałą Nr 52/2012. Efekty kształcenia dla tego kierunku studiów stanowią załącznik do tych uchwał. W czasie wizytacji przedstawiono protokoły z posiedzenia Senatu, w czasie którego były zatwierdzone wymienione wyżej dokumenty.

Kierunek *finanse i rachunkowość* zakwalifikowany został do obszaru nauk społecznych, dziedziny nauk ekonomicznych i dwóch dyscyplin: finanse oraz ekonomia. Opis zakładanych efektów kształcenia jest zgodny z kanonem tych dyscyplin. Uczelnia przyjęła dla ocenianego kierunku studiów profil praktyczny.

Uczelnia dostrzega istotne znaczenie kształcenia kadr w zakresie finansów i rachunkowości dla rozwoju społeczno-gospodarczego kraju. Zgodnie z przyjętą przez

Uczelnię koncepcją kształcenia „studia na kierunku *finanse i rachunkowość* kształcą profesjonalnych praktyków, potrafiących prawidłowo interpretować zjawiska ekonomiczne, ludzi mądrych i odpowiedzialnych, przestrzegających uniwersalnych zasad moralnych” oraz posiadających inne rozwinięte kompetencje społeczne.

Efekty kształcenia dla ocenianego kierunku studiów zostały opracowane zgodnie z wymogami Krajowych Ram Kwalifikacji w ujęciu trzech kategorii: wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Program studiów pierwszego stopnia na kierunku *finanse i rachunkowość* opiera się na 14 efektach w zakresie wiedzy, 13 w zakresie umiejętności i 7 w zakresie kompetencji społecznych. Treść efektów w ramach każdej kategorii odpowiada problematyce finansów i ekonomii. Zastosowano odniesienia do wszystkich deskryptorów w obszarze nauk społecznych dla profilu praktycznego. Do każdego efektu kierunkowego wskazano od jednego do pięciu odniesień do efektów obszarowych. Z kolei w tablicy pokrycia obszarowych efektów kształcenia przez kierunkowe efekty kształcenia wskazano powiązania między tymi dwiema grupami efektów. Każdy efekt obszarowy ma pokrycie w efektach kierunkowych w liczbie od jednego do sześciu. Powiązania te są pod względem merytorycznym prawidłowe.

Opisy modułów kształcenia/przedmiotów, zawierające w szczególności efekty kształcenia zostały zamieszczone w sylabusach. Zostały one opracowane dla wszystkich przedmiotów ujętych w programie kształcenia w ujęciu trzech kategorii: wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. W ramach każdej z tych kategorii sformułowano 2-3 efekty. Dla każdego efektu przedmiotowego wskazano odniesienie do efektu (efektów) kierunkowych w liczbie od jednego do trzech.

Na podstawie przedstawionej powyżej analizy można stwierdzić, że kierunkowe oraz przedmiotowe efekty kształcenia dla ocenianego kierunku kształcenia są zgodne z Krajowymi Ramami Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego oraz z koncepcją rozwoju kierunku.

Studenci wizytowanego kierunku nie znają samego pojęcia efekty kształcenia, jednakże według ich informacji na pierwszych zajęciach każdego kursu zapoznawani są z ich zakresem. Jednakże nie byli w stanie jednoznacznie ocenić zgodności efektów kształcenia z koncepcją rozwoju kierunku.

Dla wskazania spójności kierunkowych i przedmiotowych efektów kształcenia Uczelnia opracowała dwa rodzaje matryc. Matryce pokrycia obszarowych efektów kształcenia przez kierunkowe efekty kształcenia zawierają zestawienie obydwu tych rodzajów efektów w układzie trzech kategorii (wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych). Z analizy tych matryc wynika, że wszystkie obszarowe efekty kształcenia dla obszaru nauk społecznych mają od jednego do kilku odniesień do efektów kierunkowych przyjętych dla ocenianego kierunku studiów. Z kolei drugi rodzaj matryc – matryce pokrycia kierunkowych efektów kształcenia zawierają odniesienia efektów kierunkowych do przedmiotów pogrupowanych w moduły i ujętych w programie studiów. Uwzględniono także efekty kształcenia dla seminarium dyplomowego oraz praktyk zawodowych. Także w tym przypadku zestawienie zawiera uporządkowanie efektów kształcenia w ujęciu trzech ich kategorii. Z zestawienia tego wynika, że każdy z kierunkowych efektów kształcenia jest realizowany w ramach od kilku do nawet kilkunastu efektów przedmiotowych. Wskazując odniesienia efektów kierunkowych do efektów przedmiotowych posłużono się przy tym określeniem siły powiązania z uwzględnieniem skali trzypunktowej.

Powiązania kierunkowych i przedmiotowych efektów kształcenia określone zostały w sylabusach przedmiotów. Dla poszczególnych przedmiotów opracowano po dwa-trzy efekty z zakresu wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych. Każdy efekt przedmiotowy ma wskazane pokrycie w od jednego do trzech efektów kierunkowych. Powiązania wskazane w tym zakresie należy uznać za prawidłowe.

Analiza zawartości matryc odniesienia oraz sylabusów wskazuje, że na ocenianym kierunku studiów zapewniono niezbędną spójność obszarowych, kierunkowych i przedmiotowych efektów kształcenia.

Z opinii studentów obecnych na spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA wynika, że efekty kształcenia, które osiągają oni w trakcie procesu kształcenia uwzględniają wymagania rynku pracy i przygotowują studentów do przyszłej pracy zawodowej. Nie potrafili jednoznacznie ocenić spójności kierunkowych i przedmiotowych/modułowych efektów kształcenia.

Dla ocenianego kierunku studiów określone zostały założenia i cele kształcenia dla poszczególnych przedmiotów. Podano je w sylabusach opracowanych dla wszystkich przedmiotów. Efekty szczegółowe są rozwinięciem efektów kierunkowych stąd pozwalają na ich realizację. Efekty określone dla praktyk zawodowych wspomagają realizację kilku efektów kierunkowych, szczególnie w zakresie umiejętności i kompetencji społecznych.

Na tej podstawie należy stwierdzić, że możliwości osiągnięcia kierunkowych i przedmiotowych efektów kształcenia poprzez realizację celów i szczegółowych efektów kształcenia dla poszczególnych przedmiotów oraz praktyk zawodowych są możliwe do osiągnięcia. W opinii studentów obecnych na spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA mogą oni osiągnąć kierunkowe i przedmiotowe efekty kształcenia.

Dokumenty zawierające kierunkowe efekty kształcenia dostępne są w Dziale Dydaktyki oraz w Wirtualnym Dziekanacie z dostępem przez indywidualne konta studentów. Informacje o przedmiotowych efektach kształcenia podane w sylabusach przedmiotów dostępne są w Wirtualnym Dziekanacie. Można zatem stwierdzić, że Uczelnia zapewniła niezbędny dostęp do opisu efektów kształcenia.

Studenci wyrazili opinię, że efekty kształcenia są im przedstawiane na pierwszych zajęciach kursu w formie informacji, czego nauczą się w trakcie realizacji konkretnego przedmiotu.

2.2).

Określenia kierunkowych, modułowych i szczegółowych efektów kształcenia dla ocenianego kierunku studiów oparte zostały na prawidłowej pod względem merytorycznym terminologii i są zrozumiałe dla odbiorcy informacji. Dla ich sformułowania posłużono się terminologią odpowiadającą dyscyplinom naukowym, w ramach których został umiejscowiony oceniany kierunek studiów. Zastosowany język opisu nie sprawia problemu ze zrozumieniem treści poszczególnych efektów. Jednoznaczność przyjętych dla opisu kierunkowych i przedmiotowych efektów kształcenia określić pozwala na stworzenie przejrzystego systemu ich weryfikacji.

Z opinii studentów obecnych na spotkaniu z Zespołem Oceniającym wynika, że efekty kształcenia sformułowane są w sposób zrozumiały i umożliwiający sprawdzenie stopnia ich osiągnięcia.

2.3)

Dokumentacja toku studiów związana z potwierdzeniem uzyskania przez studenta zakładanych efektów kształcenia i kwalifikacji, tj. protokoły egzaminacyjne, karty okresowych osiągnięć studenta oraz dyplomy prowadzona jest prawidłowo. *Natomiast w suplementach do dyplomu wskazane jest:*

- 1) w pkt. 2 - *Informacje o dyplomie ust. 2.3 i 2.4 – Nazwa i status Uczelni wydającej dyplom – określenie statusu Uczelni, tj. „niepubliczna Uczelnia zawodowa” ”, a także informacji na podstawie jakiej ustawy Uczelnia funkcjonuje.*
- 2) *W pkt. 3 – Informacje o poziomie wykształcenia – ust. 3.3 – Warunki przyjęcia na studia -- uzupełnienie informacji o „również posiadanie dyplomu studiów drugiego stopnia”,*
- 3) *w pkt. 4 – Informacje o treści studiów i osiągniętych wynikach:*
 - *w ust.4.2 – uzupełnienie wpisu o uchwały Rady Wydziału zatwierdzające plany i programy kształcenia dla danego kierunku studiów i poziomu kształcenia oraz roku akademickiego dla którego zostały one zatwierdzone.*

- w ust. 4.3 uzupełnienie wpisu przy semestrach o rok akademicki oraz przy temacie pracy dyplomowej - uzupełnienie jej oceny.

Przechowywanie efektów kształcenia

W Collegium Mazovia Innowacyjna Szkoła Wyższa w Siedlcach obowiązuje Zarządzenie nr 19/2009 Kanclerza z dnia 21 grudnia 2009 r. w sprawie wprowadzenia Instrukcji Kancelaryjnej, Jednolitego Rzeczonego Wykazu Akt oraz Instrukcji organizacji i zakresu działania archiwum zakładowego oraz zasad i trybu postępowania z dokumentacją, których celem jest ustalenie zasad postępowania, mających zapewnić sprawne i szybkie wykonywane czynności kancelaryjnych, a także określenie zasad przechowywania i postępowania z aktami w toku bieżącej pracy w komórkach organizacyjnych, a także tryb przekazywania dokumentacji do Archiwum Uczelni. Po upływie okresu przechowywania, akta przekazywane są do archiwum Uczelnianego na podstawie spisu zdawczo-odbiorczego.

W czasie wizytacji poinformowano, iż dokumentacja potwierdzająca uzyskanie zakładanych efektów kształcenia jest przechowywana w Archiwum Uczelni przez 2 lata. *Wskazane jest jednakże określenie zasad archiwizowania dokumentacji potwierdzającej uzyskanie zakładanych efektów kształcenia oraz ustalenie okresu ich przechowywania.*

System oceny realizacji efektów kształcenia i weryfikacji zakładanych celów kształcenia jest oparty na regulacjach zawartych w Regulaminie studiów oraz sylabusach przedmiotów. System ten jest w pełni przejrzysty i powinien być zrozumiały dla podmiotów, których dotyczy. Zawarte w nim rozwiązania wskazują jakie warunki musi spełnić student dla uzyskania zaliczenia przedmiotu, semestru, roku studiów, praktyki zawodowej. Określają na jakiej podstawie jest dokonywana ocena pracy dyplomowej, w oparciu o jakie warunki może być zaliczony cały cykl kształcenia na danym poziomie studiów. Rozwiązania stosowane w tym zakresie są przejrzyste, a informacje na ich temat są dostępne dla zainteresowanych podmiotów w formie dokumentów bądź wyjaśnień ustnych.

Studenci poinformowali, iż zasady szczegółowe oceny efektów kształcenia przedstawiane są przez nauczycieli akademickich na pierwszych zajęciach kursu. Z opinii wyrażonej przez studentów w trakcie spotkania z Zespołem Oceniającym wynika, że ustalone pierwotnie zasady oceny efektów kształcenia przestrzegane są przez nauczycieli akademickich w trakcie realizacji przedmiotu. Zasady te publikowane są także w sylabusach, które są dostępne dla studentów za pośrednictwem Wirtualnego Dziekanatu.

System weryfikacji efektów kształcenia stosowany w odniesieniu do ocenianego kierunku studiów obejmuje wszystkie związane z nimi kategorie, tj. wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne. Podawane w sylabusach przedmiotów sposoby weryfikacji zostały powiązane z symbolem efektu, jaki jest za ich pomocą weryfikowany. Wskazane w sylabusach sposoby weryfikacji poszczególnych efektów są prawidłowe.

Z opinii studentów wynika, że efekty kształcenia dotyczą wszystkich trzech aspektów: wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Wyrazili również opinię, że efekty są weryfikowane w zależności od aspektu, którego dotyczą, tzn. wiedza poprzez egzaminy teoretyczne, umiejętności poprzez różnego rodzaju ćwiczenia i zadania, a kompetencje społeczne poprzez grupową realizację projektów.

Uczelnia wprowadziła system oceny efektów kształcenia, który umożliwia zmierzenie i ocenę ich realizacji na poszczególnych etapach procesu kształcenia. W sylabusach przedmiotów wskazano sposoby weryfikacji przewidzianych dla nich efektów kształcenia. Określono w jaki sposób weryfikowana jest wiedza, umiejętności i oceniane są kompetencje społeczne w ramach aktywnych form prowadzenia zajęć (ćwiczeń) oraz jaki jest sposób weryfikacji efektów kształcenia dla całych przedmiotów (zaliczenie, egzamin). Sposoby weryfikacji efektów kształcenia są powtarzalne dla poszczególnych przedmiotów. Są to najczęściej: egzaminy pisemne, ocena aktywności na zajęciach, kolokwia pisemne, referaty, prezentacje, studia przypadku, projekty. Dla każdej ze stosowanych form weryfikacji wskazano przy tym jaki efekt bądź jakie efekty są za jej pomocą weryfikowane. Jedynie dla

części przedmiotów wskazano, że dana forma oceny weryfikuje jednocześnie wszystkie efekty przypisane dla przedmiotu, co nie zawsze jest zasadne.

Weryfikacja założonych efektów kształcenia następuje także w ramach procesu dyplomowania. Ogólne regulacje w tym zakresie zawarte są w Regulaminie studiów, a szczegółowe zasady związane z procesem dyplomowania określone zostały w Zarządzeniu nr 10/2014 Rektora CM w Siedlcach z dnia 20 maja 2014 r. w sprawie wymogów, jakim powinny odpowiadać praca dyplomowa i ocena pracy dyplomowej oraz zasad przeprowadzania egzaminu dyplomowego. Wymogi te określają, że tematyka pracy dyplomowej musi być zgodna z kierunkiem studiów. Promotorami mogą być co do zasady osoby posiadające co najmniej stopień naukowy doktora. Dziekan może jednak upoważnić do kierowania pracą dyplomową osobę z tytułem zawodowym magistra. Tematy prac zatwierdzane są przez Radę Wydziału. W załączniku do powołanego Zarządzenia określone zostały wymogi techniczne dotyczące pracy dyplomowej. Prace podlegają weryfikacji w systemie antyplagiatowym. Praca dyplomowa jest oceniana przez promotora i wyznaczonego przez dziekana recenzenta spośród nauczycieli zajmujących się zagadnieniami poruszonymi w pracy. Egzamin dyplomowy odbywa się przed komisją składającą się przewodniczącego, którym może być dziekan bądź upoważniony przez niego nauczyciel ze stopniem co najmniej doktora, promotor i recenzent. Egzamin dyplomowy obejmuje weryfikację wiedzy studenta z zakresu treści przedmiotów kierunkowych (pytanie losowane z zakresu opublikowanych zagadnień) oraz umiejętności odnoszących się do przygotowania pracy dyplomowej (prezentacja wyników badań, wykorzystanych metod badawczych, sposobu rozwiązania problemu). Ostateczna ocena ze studiów jest ustalana jako suma ocen ważonych z przebiegu studiów (waga 0,5), oceny z pracy (waga 0,25) oraz oceny z egzaminu (waga 0,25). Przyjęte w Zarządzeniu rozwiązania zapewniają prawidłową organizację procesu dyplomowania.

Weryfikowane są efekty kształcenia uzyskane na praktykach zawodowych i dyplomowych. Podstawą zaliczenia praktyki jest przedłożenie sprawozdania z jej przebiegu, osiągnięcie założonych efektów kształcenia, które są oceniane na Karcie oceny przebiegu praktyki, rozmowa oceniająca przeprowadzona przez kierownika praktyk. Studenci posiadający doświadczenie zawodowe mogą ubiegać się o zaliczenie praktyki zawodowej na podstawie dokumentów potwierdzających zatrudnienie. Praktyki odbywa około 60% studentów. Pozostali otrzymują zaliczenie praktyki na podstawie wykonywanej pracy zawodowej, odbytych staży bądź prowadzenia samodzielnej działalności gospodarczej. Zaliczenia praktyki na tych zasadach dokonuje dziekan w oparciu o udokumentowany wniosek studenta. Zaliczenie praktyki dyplomowej dokonuje promotor pracy dyplomowej.

System weryfikacji efektów kształcenia stosowany w Uczelni prowadzącej oceniany kierunek studiów pozwala na zmierzenie i ocenę osiągania założonych efektów na poszczególnych etapach procesu kształcenia. Zastosowane w tym zakresie procedury i metody są prawidłowe i dostosowane do poszczególnych przedmiotów oraz etapów kształcenia, a w szczególności obejmują proces dyplomowania.

W opinii studentów wizytowanego kierunku obecnych na spotkaniu z Zespołem Oceniającym w trakcie procesu dyplomowania studenci osiągają efekty kształcenia przede wszystkim z zakresu analizy danych, a także samodzielnego poszukiwania informacji. Z ich opinii wynika, że system oceny efektów kształcenia umożliwia zmierzenie stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia przypisanych dla poszczególnych przedmiotów.

Wymagania związane z zaliczaniem poszczególnych przedmiotów, semestrów, lat studiów i całego cyklu kształcenia określa Regulamin studiów. Zawiera on regulacje stosowane powszechnie w krajowym szkolnictwie wyższym. Wymagania odnoszące się do zaliczenia poszczególnych przedmiotów zawarte są w ich sylabusach. Uczelnia zapewniła odpowiedni stopień standaryzacji wymagań związanych z zaliczeniem każdego z przedmiotów. W sylabusie określone zostały elementy i wagi mające wpływ na ocenę końcową. Jako elementy uwzględnia się aktywność na zajęciach, okresowe prace pisemne, wykonanie studium przypadku, projekt, zaliczenie/egzamin końcowy. Do każdego z tych

elementów została przypisana waga procentowa składająca się na łączną ocenę. Suma ocen częściowych stanowi podstawę określenia oceny ostatecznej. Stosowana jest przy tym tradycyjna skala ocen od 3,0 do 5,0. Znamienne jest przy tym, że Uczelnia nie uwzględnia w ramach skali oceny 2,0.

Z opinii studentów kierunku wynika, że wymagania są wystandaryzowane i jednolite dla wszystkich studentów. Potwierdza to fakt zawarcia podstawowych zasad weryfikacji stopnia uzyskania efektów kształcenia w Regulaminie Studiów, a zasad szczegółowych dotyczących poszczególnych przedmiotów w sylabusach.

Skala odsiewu studentów na ocenianym kierunku studiów jest dość wysoka. Dla kolejnych roczników studiów od roku akademickiego 2011/2012 wynosiła odpowiednio: 19,23%, 15,71% oraz 9,88%. Ogółem w ostatnich trzech latach skreślono 15,29% przyjętych studentów.

Do podstawowych przyczyn dokonywania skreśleń należały: brak zaliczenia semestru, zaległości z płatnościami, pisemna rezygnacja ze studiów.

W opinii studentów główną przyczyną odsiewu jest wysoki poziom realizowanych przedmiotów oraz sprawy osobiste, które niekiedy uniemożliwiają właściwą realizację zajęć w formie niestacjonarnej.

Informacje na temat stosowanego systemu ocen zawarte w Regulaminie studiów i sylabusach przedmiotów dostępne są na platformie elektronicznej Uczelni. Dodatkowo informacje w tym zakresie są przekazywane przez prowadzących zajęcia. Z informacji uzyskanej od studentów w trakcie spotkania z Zespołem Oceniającym wynika, że studenci mają dostęp do informacji na temat stosowanego systemu oceny, m.in. na pośrednictwem sylabusów dostępnych dla studentów poprzez Wirtualny Dziekanat.

Uczelnia na ocenianym kierunku studiów nie prowadzi kształcenia z zastosowaniem technik kształcenia na odległość. Platforma elektroniczna funkcjonująca w Uczelni umożliwia natomiast udostępnianie studentom materiałów i informacji związanych z procesem kształcenia.

2.4)

Monitorowanie losów absolwentów realizowane jest poprzez przeprowadzanie badań ankietowych. Prowadzeniem badań zajmuje się Uczelniane Biuro Karier. Ankiety wśród absolwentów przeprowadzane są bezpośrednio po ukończeniu studiów oraz po 3 i 5 latach od ich ukończenia. Należy wskazać, że ponieważ Uczelnia od szeregu lat prowadzi na kierunku *finanse i rachunkowość* wyłącznie kształcenie na studiach niestacjonarnych, to duża część absolwentów pracowała już w trakcie studiów. Wyniki badań wskazują, że absolwenci pozytywnie oceniają przydatność studiów. Dla części z nich ukończenie studiów pozwoliło na awans bądź zmianę miejsca pracy na bardziej atrakcyjne. Wyniki badań losów absolwentów wykorzystywane są w procesie doskonalenia jakości kształcenia.

Do budowy relacji z absolwentami i monitorowania ich losów zawodowych służy także realizowany przez Uczelnię projekt „Model kształcenia przez całe życie w oparciu o trwałą relację z Uczelnią: ideAGORA – Absolwenci kapitałem społecznym Uczelni”. Dla realizacji tego programu została stworzona platforma elektroniczna umożliwiająca kontakty pomiędzy Uczelnią a jej absolwentami.

Dodatkowym rozwiązaniem służącym monitorowaniu losów absolwentów jest udział od 2014 r. w projekcie prowadzonym przez Politechnikę Krakowską „Monitoring losów absolwentów – droga do sukcesu Uczelni XXI wieku”. W ramach tego projektu istnieje możliwość dostępu do platformy elektronicznej służącej do monitorowania losów absolwentów.

Uczelnia zapewnia wykorzystywanie wyników badania losów absolwentów w ramach procesu doskonalenia jakości kształcenia. Wyniki badań losów absolwentów przedstawiane są przez Wydziałową Komisję ds. Jakości Kształcenia w Raporcie z oceny jakości kształcenia na danym kierunku studiów.

Zgodnie z dokumentacją przedstawioną przez Władzę Jednostki monitoring losów zawodowych absolwentów prowadzony jest od 2008 roku. Początkowo obejmował on badanie absolwentów po roku od ukończenia studiów, natomiast po zmianie przepisów w Jednostce została zmieniona procedura zgodnie, z którą badanie losów zawodowych absolwentów odbywa się po 3 i 5 latach od ukończenia studiów. W ramach procesu monitorowania losów zawodowych absolwentów osoby, które wyraziły zgodę na udział w projekcie w zależności od preferencji otrzymują drogą pocztową lub elektroniczną za pośrednictwem poczty e-mail, kwestionariusz ankietowy, w którym pytani są przede wszystkim o obecną karierę zawodową, aktywność zawodową w trakcie studiów, wpływ studiów na karierę zawodową (np. zmiana miejsca pracy, awans, założenie własnej firmy), dalszą edukację oraz oczekiwania i opinię dotyczącą Uczelni. Obecnie Jednostka prowadzi pilotażowe badania monitorowania losów zawodowych absolwentów z wykorzystaniem ankiet internetowych na dwóch kierunkach, natomiast na wizytowanym kierunku ankietyzacja przebiega w sposób tradycyjny drogą pocztową lub elektroniczną, za pośrednictwem skrzynki e-mail.

Jako mocną stroną w zakresie monitorowania losów zawodowych absolwentów i zaangażowanie Uczelni w ten proces należy wskazać realizację przez Jednostkę projektu współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej „*ideAGORA – Absolwenci kapitałem społecznym Uczelni*”. Projekt ten oparty jest na budowaniu trwałej relacji Uczelni i absolwenta. Projekt ten składa się z kilku elementów, m.in. innowacyjnych form organizacji procesu kształcenia, cyklu szkoleń dla absolwentów w ramach kształcenia ustawicznego, który polega na identyfikacji potrzeb absolwentów oraz na tej podstawie proponowanie im ścieżki uzupełniającej umiejętności i wiedzę niezbędną na rynku pracy. Dodatkowo w ramach projektu funkcjonuje platforma internetowa, służąca wymianie informacji pomiędzy studentami, absolwentami i nauczycielami akademickimi, Klub Absolwenta stanowiący połączenie centrum informacyjnego i rozwojowego dla absolwentów, kwartalnik *ideAGORA* oraz biuletyn miesięczny – gazetka internetowa.

Informacje otrzymywane przez Jednostkę w procesie ankietyzacji absolwentów przedstawiane są gremiom związanym z procesem kształtowania kształcenia w formie zagregowanej. Jednostka wykorzystuje informację zdobyte w trakcie procesu ankietyzacji oraz w ramach projektu *ideAGORA* w celu doskonalenia jakości kształcenia, czego efektem jest m.in. wprowadzenie do grupy przedmiotów obowiązkowych wykładów z zakresu autoprezentacji oraz organizacja licznych kursów i szkoleń, których brak niejednokrotnie wskazali absolwenci.

Studenci posiadali informacje dotycząca zarówno procesu monitorowania losów zawodowych absolwentów, jak i projektu *ideAGORA*. Bardzo pozytywnie wypowiadali się na temat działań realizowanych przez Jednostkę w tym zakresie.

W ramach oceny przeprowadzonej przez Państwową Komisję Akredytacyjną w roku 2008 (Uchwała Nr 728/2008 Prezydium PKA z dnia 23.10.2008 r. – ocena warunkowa) w odniesieniu do niniejszego kryterium zostały zgłoszone uwagi dotyczące jakości prac dyplomowych i sposobu oceny etapowych osiągnięć studenta, które w kolejnej wizytacji już nie wskazano.

Obecnie przeprowadzona ocena jakości kształcenia prowadzi w tym zakresie do następujących wniosków:

- 1) Poziom niektórych prac dyplomowych jest dość niski, część z nich opiera się na wąskiej literaturze przedmiotu, zakresy badań empirycznych i stosowanych metod analitycznych są wąskie, nie zwraca się należytej uwagi na stronę formalną prac.
- 2) Poziom wielu prac sporządzanych przez studentów budzi zastrzeżenia. Projekty nie zawsze mają charakter prac projektowych. Prace etapowe z niektórych przedmiotów mają niski poziom trudności i na niektórych brakuje udokumentowania przeprowadzonej weryfikacji.

Załącznik nr 4 Ocena losowo wybranych prac etapowych oraz dyplomowych

- 1) Projekty sporządzane przez studentów nie zawsze mają charakter prac projektowych. Są wśród nich prace opisowe o bardzo ogólnej tematyce oparte na źródłach podręcznikowych. Projekty te nie mają charakteru opracowań odnoszących się do praktyki.
- 2) Zdecydowana większość tematów prac dyplomowych jest zgodna z kierunkiem studiów. Na 69 prac obronionych w roku akademickim 2013/2014 tematy 55 były zgodne z kierunkiem studiów *finanse i rachunkowość*, 9 dotyczyło *ekonomii*, a 5 *zarządzania*. Promotorzy nie zawsze zwracają uwagę, na etapie opieki nad studentem, na metodyczną i formalną poprawność pracy – co jest widoczne w szczególności w sformułowaniach tematów prac, tytułów rozdziałów, określenia celu pracy, stosowania zasad opisu i powoływania źródeł.
- 3) Recenzje prac sporządzane są na standardowych drukach i zawierają odniesienia do wszystkich punktów. W wielu recenzjach zamiast oceny merytorycznej pracy znajduje się opis jej zawartości.

Ocena końcowa 2 kryterium ogólnego - ocena: w pełni, Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

2.1) Kierunkowe oraz przedmiotowe efekty kształcenia dla ocenianego kierunku kształcenia opracowane zostały zgodnie z Krajowymi Ramami Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego oraz koncepcją rozwoju kierunku. Program kształcenia zapewnia niezbędną spójność obszarowych, kierunkowych i przedmiotowych efektów kształcenia. Realizacja efektów kierunkowych jest możliwa poprzez określone efekty i cele szczegółowe na poziomie przedmiotu.

2.2) Kierunkowe i przedmiotowe efekty kształcenia zostały sformułowane w sposób zrozumiały i sprawdzalny. Studenci wizytowanego kierunku wyrazili opinię, iż efekty kształcenia sformułowane są dla nich w sposób zrozumiały.

2.3) System oceny realizacji efektów kształcenia i weryfikacji zakładanych celów kształcenia jest przejrzysty. System ten obejmuje wszystkie kategorie, a stosowane sposoby weryfikacji poszczególnych efektów są prawidłowe. System oceny umożliwia zmierzenie i ocenę efektów kształcenia na poszczególnych jego etapach, w szczególności związanych z procesem dyplomowania. Wymagania dotyczące weryfikacji realizacji efektów kształcenia są odpowiednio wystandaryzowane. Proces dyplomowania wymaga dalszego doskonalenia. Zasady systemu oceny efektów kształcenia znane są studentom od pierwszych zajęć i w ich opinii są rzetelnie realizowane przez nauczycieli akademickich. Zasady systemu zawarte są w sylabusach, które dostępne są dla studentów za pośrednictwem Wirtualnego Dziekanatu. W opinii studentów system oceny jest transparentny, jednolity w stosunku do wszystkich studentów, a także obiektywny.

2.4) Uczelnia prowadzi badania losów absolwentów i wykorzystuje ich wyniki w procesie doskonalenia jakości kształcenia. Jednostka prowadzi monitoring losów zawodowych absolwentów, a otrzymane wyniki wykorzystuje w celu doskonalenia procesu kształcenia. O zaangażowaniu Jednostki w proces monitoringu świadczy prowadzony projekt ideAGORA mający na celu m.in. wymianę doświadczeń pomiędzy studentem, absolwentem i nauczycielem akademickim, a także stałe dokształcanie absolwentów Uczelni.

Kryterium 3. Program studiów umożliwi osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

3.1)

Plany studiów i programy kształcenia były przedmiotem obrad Rady Wydziału, w których uczestniczyli studenci. Wszystkie zmiany w planach studiów i programach kształcenia wynikające ze zmian w przepisach prawa (tj. np. dostosowanie planów i programów do obowiązujących standardów, utworzenie nowych specjalności), a także doskonalenia procesu kształcenia do zmieniających się potrzeb wewnętrznych odbywają się zgodnie z przyjętą w Uczelni procedurą, tj. przez Radę Wydziału.

Na mocy Uchwały Nr 4/2012 z dnia 18 września 2012 r. Rada Wydziału uchwaliła plany i programy kształcenia na ocenianym kierunku dostosowane do Krajowych Ram Kwalifikacji od roku akademickiego 2012/2013. Na rok akademicki 2013/2014 plany i programy kształcenia zatwierdzono Uchwałą Nr 1/2013 z dnia 28 czerwca 2013 r., zaś od roku akademickiego 2014/2015 – Uchwałą nr 3/2014 z dnia 27 czerwca 2014 r.

W czasie wizytacji przedstawiono protokoły z posiedzeń Rady Wydziału w czasie których były zatwierdzone wymienione wyżej dokumenty.

Dla ocenianego kierunku studiów przedstawione zostały w Raporcie samooceny opisy kwalifikacji i sylwetki absolwenta studiów na kierunku *finanse i rachunkowość*. Zgodnie z nimi absolwent studiów pierwszego stopnia dysponuje wiedzą o zjawiskach finansowych i kategoriach finansowych oraz rozumie zasady funkcjonowania systemu finansowego. Absolwent posiada także wiedzę o narzędziach analizy zjawisk finansowych i narzędziach rachunkowości. Absolwent posiada umiejętność wykorzystania nabytej wiedzy w praktyce, potrafi podejmować decyzje finansowe oraz ponosić odpowiedzialność za nie. W zależności od wybranej specjalności student może pogłębiać swoją wiedzę i nabywać umiejętności w zakresie właściwym dla kształcenia specjalnościowego. Po ukończeniu studiów absolwent jest przygotowany do pracy na stanowiskach pomocniczych bądź do kontynuowania nauki na studiach drugiego stopnia. W opisie sylwetki absolwenta wskazano rodzaje instytucji i organizacji, w których mogą podejmować pracę absolwenci oraz zakresy obowiązków zawodowych, do których wykonywania są przygotowani.

Przedstawiony opis kwalifikacji i sylwetki absolwenta studiów na kierunku *finanse i rachunkowość* zawiera niezbędne elementy odnoszące się do wskazania zakresu wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych oraz możliwości ich wykorzystania na rynku pracy.

Program kształcenia na ocenianym kierunku studiów zasadniczo umożliwia osiągnięcie każdego z zakładanych celów i efektów kształcenia, a także uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta. Stopień „upraktycznienia” studiów jest jednak niewielki. Aplikacyjny charakter studiów ma raczej charakter określenia werbalnego, gdyż sformułowanie efektów kształcenia, treści kształcenia oraz stosowane metody dydaktyczne nie zawierają dostatecznego nasycenia elementami praktycznymi. Poza praktykami zawodowymi proces kształcenia odbywa się w sposób typowy dla profilu ogólnoakademickiego. Na podstawie analizy wskazanych w każdym sylabusie powiązań efektów przedmiotowych z efektami kierunkowymi oraz stosowanych w ramach danego przedmiotu metod dydaktycznych można stwierdzić, że możliwe jest osiągnięcie w dużym stopniu w procesie kształcenia założonych celów i szczegółowych efektów kształcenia, ale w zakresie ogólnej wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Stopień praktycznego charakteru kształcenia z punktu widzenia przyjęcia profilu praktycznego dla ocenianego kierunku studiów wymaga wzmocnienia. Jako zajęcia o charakterze praktycznym Uczelnia wskazała jedynie praktyki w zakładach pracy. Bardzo mały jest zakres zajęć odbywających się w laboratoriach komputerowych (30 godzin na studiach stacjonarnych i 14 godzin na studiach niestacjonarnych). Są to przy tym zajęcia z Technologii informacyjnej o tematyce podstawowej dla tego przedmiotu, a nie aplikacyjnej. W laboratorium komputerowym prowadzony jest także jeden przedmiot specjalnościowy Komputerowe techniki rachunkowości. Natomiast zajęcia z przedmiotu obowiązkowego dla wszystkich studentów

jakim jest Rachunkowość na studiach stacjonarnych obejmują 30 godzin wykładu i 45 ćwiczeń, a na studiach niestacjonarnych 16 godzin wykładu i 24 godziny ćwiczeń audytoryjnych. Ćwiczenia w odniesieniu do takiego przedmiotu, jeżeli miałyby być zapewnione warunki zbliżone do warunków odpowiadających praktyce powinny odbywać się z znacznym zakresem w laboratorium komputerowym, a nie jak wskazano w sylabusie, że zajęcia ćwiczeniowe odbywają się głównie przy tablicy, gdzie studenci rozwiązują zadania. Takie zajęcia nie są prowadzone w warunkach zbliżonych do praktycznych. Tak więc przygotowanie absolwentów w zakresie umiejętności związanych z wykorzystywaniem techniki informacyjnej jest niewystarczające. Jednym z przedmiotów akcentującym charakter praktyczny jest „ordynacja podatkowa w praktyce”, prowadzony w formie wykładu – warto rozważyć wprowadzenie z takich przedmiotów -warsztatów.

Program kształcenia dla kierunku *finanse i rachunkowość* na studiach pierwszego stopnia o profilu praktycznym został przyjęty Uchwałą nr 54/2012 Senatu Collegium Mazovia Innowacyjnej Szkoły Wyższej z siedzibą w Siedlcach z dnia 18 września 2012 r. Program został opracowany dla studiów prowadzonych w formie studiów stacjonarnych i studiów niestacjonarnych. Jednak Uczelnia w ostatnich latach prowadziła na tym kierunku jedynie studia niestacjonarne. Ocenie podlega zatem przyjęty, ale nie wdrożony program kształcenia na studiach stacjonarnych oraz program i jego realizacja na studiach niestacjonarnych.

Studia trwają 6 semestrów i zarówno dla studiów prowadzonych w formie studiów stacjonarnych, jak i niestacjonarnych liczba godzin wynosi 4724. Na studiach stacjonarnych przewidziano przy tym 2489 godzin kontaktowych. Do godzin kontaktowych zaliczono przy tym 46 godzin projektów oraz 160 godzin praktyki zawodowej. Projekty polegają na samodzielnym, przygotowaniu przez grupę studentów określonego opracowania, z ewentualnym wsparciem ze strony nauczyciela akademickiego w ramach konsultacji. Analiza wybranych projektów wskazuje, że część z nich zawiera opisy treści podręcznikowych związanych z danym przedmiotem a prowadzący projekt jedynie przyjmował go do akceptującej wiadomości bez dokonania potwierdzonej weryfikacji i oceny. Na studiach niestacjonarnych Uczelnia w programie studiów przewidziała 1332 godziny kontaktowe, w tym 135 godzin projektów i 160 godzin praktyki zawodowej oraz 225 godzin praktyki dyplomowej. Liczba godzin przewidzianych na samokształcenie wynosi odpowiednio dla studiów stacjonarnych 2235 a dla niestacjonarnych 3392.

Program kształcenia na ocenianym kierunku studiów ma strukturę modułową. Obejmuje on moduł kształcenia ogólnego (384 godziny zajęć dydaktycznych na studiach stacjonarnych oraz 180 na niestacjonarnych), moduł kształcenia podstawowego (odpowiednio 671 i 326 godzin zajęć), moduł kształcenia kierunkowego (588 i 273 godziny), moduł kształcenia przedmiotów do wyboru (686 i 393 godziny), praktyka zawodowa (po 160 godzin praktyki zawodowej i 225 godzin praktyki dyplomowej na obydwu formach studiów).

Moduł kształcenia ogólnego obejmuje następujące przedmioty: dwa przedmioty humanistyczne, Informację naukową i przygotowanie biblioteczne, Ergonomię i BHP, Ochronę własności intelektualnej, Technologie informacyjne, Język obcy, Wychowanie fizyczne. Na moduł kształcenia podstawowego składają się Mikro- i makroekonomia, Ekonometria, Matematyka, Statystyka, Rachunkowość, Prawo, Finanse. Moduł kształcenia kierunkowego zawiera 9 przedmiotów zaliczanych do kanonu kształcenia w tym zakresie w ramach finansów. Moduł przedmiotów do wyboru obejmuje przedmioty specjalnościowe (po 5 w ramach każdej specjalności), przedmioty wybieralne (4 przedmioty z zakresu ekonomii, zarządzania i finansów) moduł praktyczny (praktyki zawodowe), wykłady prowadzone przez praktyków oraz seminarium dyplomowe.

Na ocenianym kierunku studiów pierwszego stopnia oferowane są 4 specjalności: Finanse i rachunkowość przedsiębiorstw, Doradztwo podatkowe i administracja finansowa, Audyt i kontrola finansowa, Bankowość i ubezpieczenia. Specjalności pod względem treści programowych są zgodne z kierunkiem studiów *finanse i rachunkowość*. Na każdą

specjalność składa się 5 przedmiotów. Jednak ich zakres programowy jest wąski z punktu widzenia możliwości osiągnięcia kwalifikacji specjalisty podanej dziedzinie. Przykładowo na specjalności Bankowość i ubezpieczenia w planie studiów ujęte są trzy wycinkowe przedmioty z zakresu bankowości oraz dwa z ubezpieczeń obejmujące także jedynie wybrane obszary tej dziedziny.

W programie studiów stacjonarnych przewidziane są zajęcia w formie wykładów, ćwiczeń audytoryjnych, ćwiczeń laboratoryjnych, projektów oraz praktyki zawodowej i praktyki kierunkowej. W ogólnej strukturze liczby godzin (2489) przypada na nie odpowiednio 20,7, 15,6, 0,6, 9,7, 3,4 i 2,5%. Zajęcia określane jako projekty mają polegać na ich przygotowywaniu przez kiluosobowe grupy studentów z możliwością konsultowania pracy nad nimi z nauczycielem akademickim. Natomiast na studiach niestacjonarnych realizowany udział wykładów, ćwiczeń, laboratoriów, projektów oraz praktyk wynosi odpowiednio: 10,6, 8,3, 0,3, 2,9, 2,2 i 3,4%. Program studiów ocenianego kierunku uwzględnia moduł kształcenia przedmiotów do wyboru. Moduł ten obejmuje przedmioty specjalnościowe, 4 przedmioty do wyboru w zakresie określonym powyżej, moduł praktyczny (praktyki zawodowe i dyplomowe), wykłady prowadzone przez praktyków oraz seminarium dyplomowe. Łącznie na przedmioty wybierane przez studenta przypada 77 punktów ECTS, co stanowi 41% ich ogólnej liczby. Spełniony jest tym samym wymóg określony w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14.09.2011 r. w sprawie warunków i trybu przenoszenia zajęć realizowanych przez studenta.

Dobór treści kształcenia, formy zajęć dydaktycznych i metody kształcenia wskazują, iż należy wprowadzić do zajęć więcej elementów o charakterze praktycznym.

Z informacji przedstawionej przez studentów w trakcie spotkania z Zespołem Oceniającym wynika, że treści kształcenia dobrane są prawidłowo do realizowanego kierunku studiów, natomiast formy zajęć pozwalają na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. Jako słabą stronę procesu kształcenia studenci wskazali zbyt dużą liczbę projektów realizowanych w celu zaliczenia zajęć.

Program kształcenia na kierunku *finanse i rachunkowość* przewiduje uzyskanie przez absolwenta łącznej liczby 188 punktów ECTS. Punkty te odpowiadają 4724 godzinom pracy studenta w trakcie realizacji całego cyklu kształcenia. Do zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczyciela akademickiego na studiach stacjonarnych przypisano 52,77% punktów ECTS, a na studiach niestacjonarnych 28,13%, do zajęć z zakresu przedmiotów podstawowych 30,32% punktów, do zajęć o charakterze praktycznym 50-51% punktów, do zajęć z zakresu kształcenia ogólnego 11,17%. W każdym z sześciu semestrów student uzyskuje od 30 do 31 punktów oraz dodatkowo 6 punktów za praktykę zawodową kierunkową.

System punktów ECTS uwzględnia zasadę, że jeden punkt ECTS odpowiada efektem kształcenia, których uzyskanie wymaga od studenta średnio 25-30 godzin pracy zorganizowanej przez Uczelnię w ramach zajęć oraz pracy własnej studenta. Punkty przyznaje się za zaliczenie przedmiotu w przypadku spełnienia przez studenta wszystkich wymogów dla niego określonych. Punkty ECTS przypisane są do wszystkich przedmiotów ujętych w planie studiów oraz praktyk zawodowych. Przejście na kolejny semestr jest uwarunkowane uzyskaniem przewidzianej dla niego liczby punktów. Punkty uzyskane poza Uczelnią macierzystą uznawane są bez ponownego sprawdzania wiedzy i umiejętności studenta, jeżeli kształcenie odbywało się zgodnie z przyjętym porozumieniem o realizacji programu kształcenia.

System ECTS stosowany w odniesieniu do ocenianego kierunku studiów jest zgodny z przepisami rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14.09.2011 r. w sprawie warunków i trybu przenoszenia zajęć realizowanych przez studenta

Z opinii studentów obecnych na spotkaniu z Zespołem Oceniającym wynika, że przedmioty realizowane na wizytowanym kierunku mają przypisane punkty ECTS zgodnie z

nakładem pracy jaki studenci muszą poświęcić w celu zaliczenia przedmiotu na satysfakcjonującym ich poziomie.

Na ocenianym kierunku studiów przedmioty kształcenia ogólnego ujęte są pierwszym semestrze. Jedyne nauki języka obcego ma trwać od drugiego do szóstego semestru i wychowanie fizyczne przewidziano na ostatni semestr studiów. Przedmioty kształcenia podstawowego uwzględnione są w większości w planie studiów od pierwszego do czwartego semestru. Przedmioty kształcenia kierunkowego ujęte we wszystkich semestrach z większą koncentracją w semestrze trzecim i czwartym. Przedmioty specjalnościowe przewidziano do realizacji na ostatnie dwa semestry. W ostatnich trzech semestrach ujęte są wykłady prowadzone przez praktyków oraz seminarium dyplomowe. Następnym poszczególnych przedmiotów ujętych w planie studiów jest w większości przypadków prawidłowe. Za wcześnie, bo już w pierwszym semestrze realizowane są Finanse i Bankowość.

Na podstawie powyższej analizy można stwierdzić, że zarówno sekwencja przedmiotów i modułów określonej w planie i programie studiów jest prawidłowa.

Z informacji przedstawionej przez studentów w trakcie spotkania z Zespołem Oceniającym wynika, że sekwencja przedmiotów w programie studiów wizytowanego kierunku jest odpowiednia i zapewnia możliwość pogłębiania posiadanej już wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.

Program kształcenia na ocenianym kierunku przewiduje realizację praktyki zawodowej kierunkowej w wymiarze 160 godzin (6 punktów ECTS) oraz praktyki zawodowej dyplomowej w wymiarze 225 godzin (9 punktów ECTS). Praktyki zawodowe kierunkowe mają być realizowane po czwartym semestrze, a praktyki zawodowe dyplomowe w semestrach 4, 5 i 6.

Zasady odbywania praktyk zostały określone w Regulaminie praktyk zawodowych wprowadzonym Uchwałą nr 6/2013 Rady Wydziału Nauk Stosowanych z dnia 20 grudnia 2013 r. w sprawie zatwierdzenia Regulaminu praktyk zawodowych. Praktyki mogą odbywać się w okresie wakacyjnym bądź w trakcie roku akademickiego pod warunkiem, że nie kolidują z przebiegiem zajęć dydaktycznych. Praktyki odbywają się w zakładach pracy na podstawie skierowania wystawianego przez Uczelnię. Uczelnia prawidłowo określiła cele praktyk zawodowych. Praktyki zawodowe kierunkowe mają na celu poszerzenie wiedzy uzyskanej na studiach i rozwijanie umiejętności niezbędnych w przyszłej pracy, stwarzają warunki do aktywizacji zawodowej. Uczelnia powołała kierownika praktyk zawodowych, który sprawuje nadzór nad ich organizacją i koordynacją. Zaliczenia praktyki dyplomowej dokonuje kierujący pracą dyplomową.

Praktyki zawodowe dyplomowe są obowiązkowe dla wszystkich studentów i nie można być z nich zwolnionym. Ich celem jest poznanie zakładu pracy, sprecyzowanie zainteresowań studenta, określenie tematyki pracy dyplomowej i sporządzenie jej planu oraz zgromadzenie materiałów empirycznych do pracy i przeprowadzenie badań. Zaliczenia praktyki dokonuje kierujący pracą dyplomową.

Dokumentacja praktyk jest kompletna i prowadzona w sposób staranny. Zawiera wszystkie elementy wynikające z procedury przewidzianej dla tego elementu procesu kształcenia.

Należy stwierdzić, że program i wymiar praktyk zawodowych są prawidłowe. Terminy realizacji praktyk oraz dobór miejsc, w których się odbywają, są zgodne z celami i efektami kształcenia określonymi dla tych praktyk. Uczelnia stworzyła odpowiedni system kontroli i zaliczania praktyk, który uwzględnia możliwość nabycia przez studenta umiejętności praktycznych.

Z opinii studentów wynika, że program i wymiar kierunkowych praktyk zawodowych są ze sobą spójne, a termin ich realizacji pozwala na odbywanie praktyk z podstawowym przygotowaniem z zakresu wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. W ich opinii realizują one praktyki w miejscach zgodnych ze swoimi zainteresowaniami, a w większości przypadków ze względu na specyfikę studiów niestacjonarnych są to miejsca ich stałej pracy.

Według studentów problemem jest realizacja praktyk dyplomowych, ze względu na niechęć rynku pracy do przyjmowania studentów na ten rodzaj praktyki, co wpływa negatywnie na prawidłowy dobór miejsca realizacji praktyk dyplomowych.

System kontroli i weryfikacji praktyk na wizytowanym kierunku oparty jest o dziennik praktyk, w którym poza godzinowym rozliczeniem obowiązków wykonywanych przez studentów musi znaleźć się również sprawozdanie studenta oraz opinia zakładowego opiekuna praktyk na temat praktykanta. W opinii studentów system kontroli i weryfikacji praktyk zapewnia odpowiednie sprawdzenie zdobytej przez studenta wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.

Organizacja procesu kształcenia oparta jest na Regulaminie studiów oraz zarządzeniach rektora w sprawie organizacji roku akademickiego. Na studiach stacjonarnych planowanych jest 15 tygodni zajęć w trakcie semestru. Z powodu małej liczby kandydatów studia stacjonarne w ostatnich latach nie były uruchamiane. Zajęcia na studiach niestacjonarnych odbywają się podczas 8 trzydniowych zjazdów organizowanych od piątku do niedzieli. Zajęcia w piątki polegają przy tym na konsultacjach prowadzonych w ramach projektów. W soboty i niedziele zajęcia są organizowane w przedziale czasowym od godziny 8.00 do godziny 21.05, z różnym obciążeniem w poszczególnych zjazdach i dniach. Zajęcia wykładowe prowadzone są z reguły w blokach 3-4 godzinnych, a ćwiczeniowe - dwugodzinnych.

Zajęcia wykładowe prowadzone są dla całego rocznika studiów. Ćwiczenia odbywają się w grupach liczących od 24 do 36 studentów, lektoraty w grupach 24-36, seminaria dyplomowe w grupach 12-16 osobowych. Liczebność grup ćwiczeniowych i lektoratowych jest zbyt wysoka z punktu widzenia efektywnej możliwości stosowania aktywnych metod dydaktycznych.

W Uczelni wprowadzono system E-student udostępniający studentom i wykładowcom szeroką gamę usług elektronicznych związanych z obsługą procesu dydaktycznego. Studenci posiadają indywidualne konta dydaktyczne służące do przekazywania materiałów i informacji związanych z procesem dydaktycznym. Wsparciem dla toku studiów jest natomiast Wirtualny Dziekanat.

Wskazane zasady organizacji procesu kształcenia stwarzają możliwość osiągnięcia zakładanych celów i efektów kształcenia.

Uczelnia do zajęć o charakterze praktycznym zalicza ćwiczenia. Analiza treści programowych oraz metod dydaktycznych stosowanych dla tej formy zajęć wskazują, że jest to w wielu przypadkach nieuzasadnione. Przykładowo do zajęć praktycznych zaliczono ćwiczenia z Mikroekonomii. Treści kształcenia zawierają typowy zakres zagadnień teoretycznych. W sylabusie przedmiotu stwierdzono, że „ćwiczenia głównie odbywają się przy tablicy, gdzie studenci rozwiązują zadania”. Jednocześnie przypisano dla tej formy zajęć 4,8 punktu ECTS, jako uzyskanego w ramach zajęć praktycznych na ogólną ich liczbę 8 związanych z przedmiotem. Złożyło się na to 16 godzin udziału w ćwiczeniach, 48 godzin przygotowania do ćwiczeń, 48 godzin przygotowania do kolokwium i 8 godzin przygotowania projektu oraz aż 54 godziny przygotowania do egzaminu.

Program kształcenia na ocenianym kierunku studiów nie wskazuje zajęć, które realizowane byłyby w warunkach właściwych dla danego zakresu działalności zawodowej bądź w sposób umożliwiający bezpośrednio wykonywanie określonych czynności praktycznych przez studentów. Zajęciami prowadzonymi w laboratorium komputerowym są zajęcia z technologii informacyjnej oraz komputerowych technik rachunkowości. Ćwiczenia z Technologii informacyjnej obejmują na studiach niestacjonarnych 14 godzin i poświęcają po 3 godziny na Podstawowe usługi internetowe, Edytor tekstu Word, Arkusz kalkulacyjny Excel, bazy danych i prezentacje multimedialne. Komputerowe techniki w rachunkowości jest przedmiotem na jednej ze specjalności. W środowisku pracy ma miejsce jedynie praktyka kierunkowa w wymiarze 160 godzin oraz praktyka dyplomowa poświęcona na zbieranie materiałów do pracy dyplomowej.

W związku z tym należy stwierdzić, że oceniany kierunek studiów nie zapewnia prawidłowego doboru form realizacji zajęć dydaktycznych z przedmiotów tworzących moduł praktyczny dla realizacji efektów kształcenia właściwych dla praktycznego profilu kształcenia. Na spotkaniu z kadra akademicką nauczyciele podawali przykłady prowadzonych przez siebie zajęć o charakterze praktycznym ale nie znajduje to odpowiedniej informacji w programie studiów i sylabusach. Zespół oceniający stwierdza, iż program studiów powinien być wzbogacony o zajęcia o charakterze warsztatowym i zajęcia prowadzone w warunkach zbliżonych do środowiska pracy.

W opinii studentów wizytowanego kierunku obecnych na spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA organizacja procesu kształcenia realizowanego w ramach studiów niestacjonarnych jest odpowiednia. Pozytywnie ocenili zjazdy odbywające się jedynie w soboty i niedzielę. Jednakże pojedynczy studenci wskazali zbyt duże nagromadzenie trudnych przedmiotów w trakcie jednego zjazdu. W ich opinii problem ten mógłby zostać rozwiązany poprzez zwiększenie liczby zjazdów w semestrze.

Regulamin studiów przewiduje możliwość indywidualizacji procesu kształcenia. Po ukończeniu pierwszego roku studiów studenci, którzy uzyskali średnią ocen co najmniej 4,5 mają możliwość realizowania studiów według indywidualnego planu i programu kształcenia. Studenci uzyskują opiekę naukowo-dydaktyczną. Mogą indywidualnie dobrać treści i formy kształcenia prowadzące do realizacji założonych efektów kształcenia. Studenci mogą ubiegać się także o indywidualną organizację studiów. Dotyczy to osób studiujących na dwóch kierunkach, samotnie wychowujących dzieci, niepełnosprawnych, znajdujących się w trudnej sytuacji zdrowotnej bądź rodzinnej bądź w innych szczególnie uzasadnionych sytuacjach.

Na ocenianym kierunku studiów z indywidualnego planu i programu kształcenia nie korzysta żaden student, a z indywidualnej organizacji studiów 16 osób.

Przedstawione rozwiązania wskazują, że Uczelnia zapewnia możliwości indywidualizacji procesu kształcenia studentów wybitnie uzdolnionych, studentów niepełnosprawnych.

Z informacji uzyskanych przez Zespół Oceniający w trakcie spotkania ze studentami wynika, że nie posiadają oni informacji o takiej możliwości, przede wszystkim z powodu braku zapotrzebowania na realizację procesu kształcenia w powyższych formach. Wyrazili również opinię, że w przypadku wystąpienia trudności w zakresie realizacji procesu kształcenia ze strony studenta, nauczyciele akademicy otwarci są na współpracę.

3.2)

Program kształcenia na kierunku studiów *finanse i rachunkowość* został opracowany w kompletnym układzie obejmującym efekty kierunkowe, modułowe i szczegółowe oraz treści kształcenia dla poszczególnych przedmiotów, formy realizacji zajęć i stosowane metody dydaktyczne. Wyodrębnione w programie kształcenia moduły obejmują spójne merytorycznie grupy przedmiotów. Efekty przedmiotowe zostały prawidłowo odniesione do efektów modułowych oraz efektów kierunkowych. Efekty przedmiotowe znajdują odpowiednie oparcie w treściach programowych. Treści te są przedstawione w sposób odpowiednio szczegółowy. Sylabusy przedmiotów określają także metody dydaktyczne stosowane w ramach poszczególnych form dydaktycznych zajęć z danego przedmiotu. Metody te odpowiadają założonym celom kształcenia. Na tej podstawie można stwierdzić, że efekty kształcenia, treści programowe, formy i metody dydaktyczne tworzą w dużym stopniu w odniesieniu do ocenianego kierunku studiów spójną całość. Spójność ta powinna zostać wzmocniona przez wprowadzenie do programu kształcenia zajęć prowadzonych w warunkach zbliżonych do rzeczywistych prowadzących do nabycia przez studenta praktycznych umiejętności.

W ramach oceny przeprowadzonej przez Państwową Komisję Akredytacyjną w roku 2008 (Uchwała Nr 728/2008 Prezydium PKA z dnia 23.10.2008 r.) w odniesieniu do powyższego kryterium zostały sformułowane uwagi dotyczące: skromnej oferty wykładów do

wyboru, zbyt dużego udziału tzw. zajęć kontrolowanych, zbyt dużej liczby godzin zajęć z jednego przedmiotu w trakcie dnia.

Obecnie przeprowadzana ocena prowadzi do następujących wniosków:

- 1) Udział zajęć do wyboru spełnia wymóg minimum 30% punktów ECTS do wyboru.
- 2) W programie kształcenia duży jest udział projektów, czyli zajęć polegających na przygotowaniu przez studentów opracowań, dla których zapewniono możliwość konsultacji ze strony nauczyciela akademickiego.
- 3) W harmonogramie zajęć sporadycznie pojawiają się zajęcia prowadzone przez jednego nauczyciela przekraczające 4 jednostki lekcyjne, natomiast w trakcie zjazdu występują zajęcia w różnej formie prowadzone przez tego samego nauczyciela (wykład i ćwiczenia), ale tego typu kumulacja nie jest nadmierna.

Ocena końcowa 3 kryterium ogólnego - ocena: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

3.1) Ogólna liczba godzin programu studiów wraz z praktykami zawodowymi tworzy ogólne ramy dla realizacji zakładanych efektów kształcenia. Dobór treści kształcenia, formy zajęć dydaktycznych i metody kształcenia jest na ogół właściwy, ale wymaga wprowadzenia do zajęć więcej elementów o charakterze praktycznym. System ECTS stosowany w odniesieniu do ocenianego kierunku studiów jest zgodny z obowiązującymi w tym zakresie przepisami. Sekwencja przedmiotów i modułów przyjęta w planie i programie studiów jest w odniesieniu do większości przedmiotów prawidłowa. Program i wymiar praktyk zawodowych są prawidłowe. Terminy realizacji praktyk oraz dobór miejsc, w których się odbywają, są zgodne z celami i efektami kształcenia określonymi dla tych praktyk. Uczelnia stworzyła odpowiedni system kontroli i zaliczania praktyk. Organizacja procesu kształcenia stwarza możliwość osiągnięcia zakładanych celów i efektów kształcenia. Studenci mają zapewnioną możliwość indywidualizacji procesu kształcenia. W opinii studentów formy oraz treści kształcenia dobrane są w sposób prawidłowy, pozwalający na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. Według studentów program kształcenia charakteryzuje się odpowiednią sekwencją przedmiotów. Jednostka stwarza możliwość indywidualizacji procesu kształcenia studentom uzdolnionym oraz niepełnosprawnym, jednakże studenci nie wykorzystują powyższej możliwości. W opinii studentów fakt ten wynika z braku zapotrzebowania na realizację procesu kształcenia w formie IPS lub IOS.

3.2) Efekty kształcenia, treści programowe, formy i metody dydaktyczne tworzą w odniesieniu do ocenianego kierunku studiów spójną całość. Zastrzeżenie budzi jedynie zbyt mały zakres zajęć o charakterze praktycznym.

Kryterium 4. Liczba i jakość kadry dydaktycznej a możliwość zagwarantowania realizacji celów edukacyjnych programu studiów

4.1)

Zajęcia dydaktyczne na studiach I stopnia kierunku *finanse i rachunkowość* prowadzi 56 pracowników, w tym: 7 profesorów i doktorów habilitowanych, 18 doktorów. Wśród profesorów i doktorów habilitowanych znajdują się reprezentanci nauk ekonomicznych (5 osób), nauk prawnych (1 osoba) oraz nauk matematycznych (1 osoba). Wśród doktorów stopnie naukowe w dziedzinie nauk ekonomicznych, w tym w zakresie ekonomii posiada 10 osób, nauk społecznych i humanistycznych (2 osoby), nauk prawnych (4 osoby), oraz nauk matematycznych (2 osoby), nauk fizycznych (1 osoba), nauk technicznych (1 osoba). Osoby z wykształceniem magisterskim to między innymi lektorzy języków obcych (5 osób)

przedstawiciele kierunków ekonomicznych (12 osób). Znaczna część kadry bo 24 osoby ma udokumentowane doświadczenie zawodowe zgodne z opisem efektów kształcenia w zakresie umiejętności. Są to osoby posiadające uprawnienia biegłych rewidentów, pełniące funkcje prezesów spółek, pracownicy służb skarbowych i finansowych urzędów centralnych i regionalnych, zakładów ubezpieczeń itp. Liczba wyżej wymienionych pracowników naukowo-dydaktycznych, dla których Uczelnia stanowi podstawowe lub dodatkowe miejsce pracy i struktura ich kwalifikacji naukowych umożliwiają osiągnięcie założonych, przypisanych do obszaru nauk społecznych celów i efektów kształcenia na ocenianym kierunku. Pozostali pracownicy naukowo-dydaktyczni co do ich liczby i struktury ich kwalifikacji zostali odpowiednio dobrani dla osiągnięcia założonych efektów kształcenia.

4.2)

Teczki osobowe zawierają dokumenty pozwalające na ocenę, czy nauczyciel akademicki spełnia wymagania do zaliczenia do minimum kadrowego na kierunku *finanse i rachunkowość*, tj. czy posiada odpowiednie kwalifikacje naukowe (stopnie i tytuły naukowe oraz dorobek – zgodnie z wymaganiami określonymi w § 12 ust. 2 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia Dz. U. z 2014 r. poz. 131 oraz w § 12 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia Dz. U. z 2014 r. poz. 1370), w jakim wymiarze realizują pensum dydaktyczne, a także czy złożył nie później niż do dnia 30 czerwca roku poprzedzającego rok akademicki, lub przed rozpoczęciem semestru w przypadku zamian w zatrudnienia wpływających na minimum kadrowe, oświadczenie o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego na studiach pierwszego stopnia na kierunku *finanse i rachunkowość* na Wydziale Nauk Stosowanych Collegium Mazovia Innowacyjna Szkoła Wyższa w Siedlcach zgodnie z wymaganiami określonymi w art. 112a ust. 3 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.). W Uczelni wszystkie oświadczenia zostały podpisane w terminie zgodnym z wymaganiami określonymi w przepisach ustawy, tj. do 30 czerwca 2014 r.

Zgodnie z art. 9a ust. 1 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym Wydział zgłosił do minimum kadrowego nauczycieli akademickich zatrudnionych w Uczelni w pełnym wymiarze czasu pracy, na podstawie złożonych przez nich oświadczeń, o których mowa w art. 112a ustawy, *nie krócej niż od początku semestru studiów*, a więc zgodnie z wymaganiami określonym w § 13 ust. 1 wymienionego wyżej rozporządzenia z dnia 5 października 2011 r. oraz § 13 ust. 1 rozrządzenia z dnia 3 października 2014 r., *tj. nie później niż od początku semestru studiów*.

Z informacji zawartych w tych oświadczeniach wynika, iż wszystkie wskazane do minimum kadrowego osoby stanowią minimum kadrowe nie więcej niż dwukrotnie.

Analiza tej dokumentacji pozwala na stwierdzenie, iż wymagania określone w § 14 ust. 1 obu wymienionych wyżej rozporządzeń są spełnione, bowiem do minimum kadrowego na ocenianym kierunku studiów Uczelnia wskazała 11 osób (3 samodzielnych nauczycieli akademickich posiadających tytuł naukowy lub stopień naukowy doktora habilitowanego oraz 6 doktorów i 2 osoby z tytułem zawodowym magistra) na studiach pierwszego stopnia.

W teczkach osobowych znajduje się również dokumentacja związana z realizacją zwyczajowych procedur dotyczących prowadzonej w Uczelni polityki kadrowej.

Wszystkie wyżej wymienione osoby przeprowadzą osobiście na kierunku *finanse i rachunkowość* co najmniej 30 godzin zajęć dydaktycznych (samodzielni nauczyciele akademicy) oraz co najmniej 60 godzin (doktorzy), co spełnia wymagania określone w § 13 ust. 3 wymienionego wyżej rozporządzenia z dnia 5 października 2011 r. oraz § 13 ust. 2 pkt. 1 i 2 rozporządzenia z dnia 3 października 2014 r.

Zespół oceniający biorąc pod uwagę: dorobek naukowy, doświadczenie zawodowe, obciążenia dydaktyczne oraz złożone oświadczenia, do minimum kadrowego zaliczył wszystkie wskazane przez Uczelnię osoby. Zatem kadre wchodzącą w skład minimum kadrowego kierunku *finanse i rachunkowość* – studia I stopnia tworzy 11 osób, w tym: 9 osób, tj. 3 samodzielnych nauczycieli akademickich posiadających tytuł naukowy lub stopień naukowy doktora habilitowanego oraz 6 doktorów posiada dorobek naukowy w dyscyplinach finanse lub ekonomia, co odpowiada dyscyplinom, w których określone zostały zakładane efekty kształcenia dla ocenianego kierunku. Ponadto 2 osoby z tytułem zawodowym magistra które posiadają doświadczenie zawodowe zgodne z opisem efektów kształcenia w zakresie umiejętności.

Warunek minimum kadrowego dla studiów I stopnia dla profilu praktycznego dla kierunku „finanse i rachunkowość” przyporządkowanego do obszaru nauk społecznych jest zatem spełniony.

Skład minimum kadrowego na kierunku *finanse i rachunkowość* prowadzonego na Wydziale Nauk Stosowanych w perspektywie długookresowej jest w stabilny, bowiem prawie wszystkie osoby wskazane do minimum kadrowego zatrudnione zostały na czas nieokreślony, zaś tylko dwie osoby – na czas określony, tj. do 30.09.2015 r.

Dla 7 osób wskazanych do minimum kadrowego Uczelnia jest podstawowym miejscem pracy, zaś dla 4 – dodatkowym miejscem pracy.

Zgodnie z § 29 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 r., poz. 1370) Uczelnia prowadząca kierunek studiów w obszarze nauk społecznych w dniu wejścia w życie ww. rozporządzenia (10 października 2014 r.) jest zobowiązana dostosować minimum kadrowe w zakresie proporcji liczby nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe do liczby studentów na danym kierunku studiów, do wymogów określonych w § 17 ust. 1 pkt. 8 nowego rozporządzenia, *do dnia 1 października 2015 roku*.

Zatem warunek dotyczący stosunku liczby nauczycieli akademickich, stanowiących minimum kadrowe dla kierunku *finanse i rachunkowość*, do liczby studentów na tym kierunku jest spełniony i wynosi 1: 17, co spełnia wymagania określone w § 17 ust. 1 pkt. 3 *cytowanego wyżej* rozporządzenia z dnia 5 października 2011 r.

Poszczególne przedmioty na kierunku *finanse i rachunkowość* prowadzą specjaliści, których wiedzę popartą dyplomami i dorobkiem publikacyjnym, często w grupie pozostałych nauczycieli, wspiera doświadczenie praktyczne. Obsada zajęć dydaktycznych nie zawsze jest prawidłowa. Część wykładów prowadzą osoby z tytułem zawodowym magistra, z doświadczeniem zawodowym, nie posiadające dorobku naukowego. Szczegółowy wykaz jest podany w załączniku 7. Należy rozważyć wprowadzenie z niektórych przedmiotów zajęć warsztatowych w miejsce zajęć wykładowych.

Liczba przedmiotów prowadzonych przez poszczególnych nauczycieli i ich obciążeń nie budzi zastrzeżeń, odpowiada generalnie potrzebom wynikającym z zakładanych efektów kształcenia.

W Uczelni nie są prowadzone zajęcia na odległość.

Załącznik nr 6 . Informacja o hospitowanych zajęciach i ich ocena

Ocena sposobu prowadzenia zajęć i przekazywanych w ich ramach treści zajęć jest pozytywna. Poziom hospitowanych zajęć dydaktycznych nie budził zastrzeżeń. Wykłady były wspomagane prezentacjami multimedialnymi a wykładowcy starali się aktywizować studentów. Sale wykładowe wyposażone były w odpowiednie urządzenia multimedialne i nagłaśniające.

4.3).

Zgodnie z Raportem samooceny Jednostka kładzie szczególny nacisk na pozyskanie własnej kadry. Jako pozytywny efekt prowadzonej polityki kadrowej można wskazać, iż już obecnie Uczelnia jest podstawowym miejscem pracy dla 7 osób wskazanych do minimum kadrowego, zaś dla 4 – dodatkowym miejscem pracy. Zatem większość nauczycieli zatrudniona jest w Collegium Mazovia jako podstawowym miejscu pracy. Zapewnia to pełne wykorzystanie wiedzy i kwalifikacji nauczycieli akademickich w realizacji programu kształcenia. Dodatkłą stroną tego stanu jest także duże zaangażowanie kadry, poza zajęciami dydaktycznymi, w życie Uczelni. Stwierdza się, iż podstawą doboru kadry jest pozytywna ocena zgodności profilu naukowego z dziedziną i dyscypliną, w jakiej kształci Collegium Mazovia w Siedlcach oraz odpowiednie doświadczenie zawodowe wspomagające realizację efektów kształcenia w zakresie umiejętności.

W trakcie wizytacji problematyka rozwoju pracowników naukowych była przedmiotem rozmów członków Zespołu Oceniającego prowadzonych z władzami Uczelni i Wydziału. Na tej podstawie można stwierdzić, iż rozwój pracowników wspierany jest poprzez dofinansowanie badań naukowych pozwalających na rozwój ocenianego kierunku studiów. Rozwój kadry naukowo-dydaktycznej jest wspierany przez Uczelnię poprzez finansowanie udziału pracowników w konferencjach naukowych w kraju, jak i organizowanie konferencji naukowych z udziałem pracowników naukowo-dydaktycznych Uczelni. Finansowane są również wydawnictwa takie jak opublikowanie prac naukowych pracowników w Wydawnictwie Uczelni – Zeszytach Naukowych Collegium Mazovia. Kadra dydaktyczna Katedry Finansów i Rachunkowości ma możliwość rozwoju naukowego poprzez udział w organizacjach naukowych zajmujących się problematyką ekonomiczno-społeczną.

W spotkaniu uczestniczyło 32 nauczycieli akademickich. Przewodnicząca przedstawiła skład ZO i jego zadania. Dyskutowano o wielu problemach, a spotkanie rozpoczęło od sformułowanego przez Przewodniczącą ZO pytania dotyczącego realizacji kształcenia na profilu praktycznym. Wiele miejsca poświęcono podczas dyskusji problemom wizji kształcenia na profilu praktycznym na wizytowanym kierunku. Dyskutowano przedstawiane indywidualne pomysły, celem zróżnicowania profilu praktycznego i ogólnoakademickiego. Podniesiono problem struktury obsady zajęć: „czy wszystkie przedmioty prowadzone mają być przez praktyków, czy tylko warsztaty? Ze strony uczestników spotkania zrodziły się liczne wątpliwości. Potoczyła się dyskusja na temat celów praktyk, również zasady wykorzystania *dobrych praktyk* dla uprzącywienia kształcenia. Widoczne było ogromne zaangażowanie nauczycieli akademickich w poszukiwaniu dróg kształcenia na profilu praktycznym. Pracownicy wskazali na współpracę z rynkiem pracy, co do której Uczelnia podjęła realne działania. Podano przykład współpracy z samorządem lokalnym (projekty trwające trzeci rok, celem których jest badanie 120 przedsiębiorstw: modele dyskryminacyjne - badanie upadłości) oraz współpracy z bankami. Przedstawiono konkretne wdrożone rozwiązanie jakim jest zorganizowane biuro rachunkowe, dla realizacji praktyk studentów. Pracownicy stwierdzili, że większość kadry Uczelni ma doświadczenie praktyczne, co podniesiono jako sukces władz Uczelni. Ten stan pozwala na to, aby prace dyplomowe z założenia miały element empiryczny. Podniesiono problem braku dobrych podręczników dla kształcenia z zachowaniem profilu praktycznego.

Zespół oceniający zwracał uwagę w poprzedniej ocenie na zbyt duży udział zajęć prowadzonych przez osoby z tytułem zawodowym magistra. Obecnie Uczelnia wprowadziła na kierunku *finanse i rachunkowość* profil praktyczny, co sprawia, że zajęcia prowadzą osoby z wykształceniem magisterskim posiadające doświadczenie zawodowe. Są jednak jeszcze przypadki, w których wykłady prowadzone są przez osoby z wykształceniem tylko magisterskim. Jednak wykłady te powinny być prowadzone przez osoby co najmniej ze stopniem naukowym doktora lub powinny mieć charakter warsztatowy.

Załącznik nr 5- Nauczyciele akademicy realizujący zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów, w tym stanowiący minimum kadrowe.

Ocena końcowa 4 kryterium ogólnego - ocena: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

4.1) Liczba i struktura kwalifikacji osób prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku studiów I stopnia odpowiada potrzebom wynikającym z zakładanych efektów kształcenia.

4.2) Minimum kadrowe dla studiów I stopnia kierunek finanse i rachunkowość – profil praktyczny jest spełnione. Kadre wchodzącą w skład minimum kadrowego kierunku finanse i rachunkowość – studia I stopnia tworzy 11 osób, w tym 3 samodzielnych nauczycieli akademickich posiadających tytuł naukowy lub stopień naukowy doktora habilitowanego oraz 6 doktorów posiadających dorobek naukowy w dyscyplinach finanse lub ekonomia, co odpowiada dyscyplinom, w których określone zostały zakładane efekty kształcenia dla ocenianego kierunku a ponadto 2 osoby z tytułem zawodowym magistra, które posiadają doświadczenie zawodowe zgodne z opisem efektów kształcenia w zakresie umiejętności. Obsada zajęć na ogół jest właściwa choć kilka wykładów prowadzi osoby z tytułem zawodowym magistra, co powinno zostać skorygowane. Wskazane jest w przypadku zajęć prowadzonych przez praktyków stosowanie warsztatowej formy zajęć.

4.3) Politykę kadrową oraz działania wspierające rozwój naukowy kadry należy ocenić z pozytywnie. Jako pozytywny efekt prowadzonej polityki kadrowej można wskazać, iż już obecnie na pierwszym etapie w minimum kadrowym jest 7 pracowników. Uczelnia stosuje również szereg narzędzi, które mają na celu wsparcie pracowników w rozwoju naukowym.

Kryterium 5. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa, którą dysponuje jednostka ma możliwość realizacji zakładanych efektów kształcenia oraz prowadzonych badań naukowych

Uczelnia zapewnia bazę materialną, niezbędną do osiągnięcia końcowych efektów kształcenia na ocenianym kierunku studiów, a także uwzględniającą potrzeby osób niepełnosprawnych. Uczelnia posiada budynek przemysłowy, który został poddany gruntownej przebudowie i adaptacji na cele edukacyjne. Głównym obiektem Uczelni jest budynek o aktualnej powierzchni użytkowej 7400 m². Mieści się w nim m.in. 7 sal wykładowych z 843 miejscami, 8 sal ćwiczeniowych (338 miejsc), 4 pracownie komputerowe (105 miejsc). W pracowniach mamy następujące licencjonowane programy komputerowe: Symfonia, *Finanse i rachunkowość*, Mała księgowość, Kadry i płace, Mathematica 7.0. W tym samym budynku znajduje się biblioteka wraz z czytelnią mieszczącą 12 stanowisk komputerowych i 70 miejsc do samodzielnej pracy dla studentów (usytuowane na korytarzach Uczelni). Collegium Mazovia dysponuje odpowiednią liczbą środków audio-wizualnych, które wspierają proces dydaktyczny. Wszystkie sale dydaktyczne Uczelni wyposażone są w pomoce naukowe, m.in.: instalacje nagłaśniające (w salach wykładowych), rzutniki pisma, wideoprojektory, rzutniki multimedialne z zestawami komputerowymi oraz bezprzewodową sieć Internetową. W budynku znajdują się również: Dział Spraw Studenckich, pokój wykładowców, siedziba Parlamentu Studenckiego oraz bar studencki. Uczelnia posiada również Dom Akademicki o pow. 586,8 m² przeznaczony na cele mieszkaniowe studentów, kadry naukowo-dydaktycznej (30 miejsc noclegowych).

Biorąc pod uwagę wymogi wynikające z zakładanych efektów kształcenia na kierunku *finanse i rachunkowość* oraz aktualną liczbę studentów można jednoznacznie stwierdzić, iż liczba, wielkość oraz podstawowe wyposażenie sal dydaktycznych odpowiadają potrzebom kształcenia na ocenianym kierunku.

Zasoby biblioteki są gromadzone w bibliotece Uczelnianej, będąca ogólnouczelnianą jednostką organizacyjną, która posiada obecnie ponad 25 800 woluminów. Księgozbiór obejmuje aktualną literaturę podstawową i uzupełniającą, które mogą być wykorzystane na kierunku *finanse i rachunkowość*. Studenci mogą dodatkowo korzystać z bieżącej prenumeraty kilku czasopism w wersji tradycyjnej (9 tytułów) m.in. „*Ekonomista*”; „*Rachunkowość*”, „*Bank i Kredyt*”. Warto zwrócić uwagę na ofertę elektronicznych czasopism m.in. baz w ramach Wirtualnej Biblioteki Nauki, e-Publikacji Nauki Polskiej, Federacji Bibliotek Cyfrowych, które oferują dostęp do wielu, artykułów lub ich streszczeń. Z opinii studentów obecnych na spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA wynika, że baza dydaktyczna służąca realizacji procesu kształcenia na wizytowanym kierunku stwarza możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. Według studentów Jednostka w sposób wystarczający i odpowiedni wyposażona jest w komputery, bezprzewodowy Internet oraz oprogramowanie niezbędne do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia.

W opinii studentów poprawy wymaga jedynie zbyt mała liczba egzemplarzy książek z zakresu literatury polecanej przez nauczycieli akademickich, jakimi dysponuje Biblioteka Jednostki. Dodatkowo studenci wyrazili opinię, że obecnie obowiązujące godziny pracy biblioteki studentów znacznie utrudniają możliwość korzystania z jej zasobów. Na podstawie opinii studentów rekomenduje się wydłużenie godzin pracy biblioteki, aby osoby pracujące mogły korzystać z jej zbiorów w godzinach popołudniowych.

Według studentów słabą stroną bazy dydaktycznej, w której realizowane są zajęcia na wizytowanym kierunku studiów jest niska temperatura w budynku.

Uczelnia dba o poprawność doboru instytucji, w których prowadzone są zajęcia praktyczne, co zasługuje na pozytywną ocenę. Ze względu na specyfikę studiów, o profilu praktycznym, wybór instytucji, w których studenci odbywają praktyki jest bardzo szeroki, są to głównie banki, urzędy administracji publicznej oraz prywatne przedsiębiorstwa.

Z opinii przedstawionej przez studentów wizytowanego kierunku wynika, że zajęcia praktyczne prowadzone są wyłącznie w obrębie infrastruktury, którą dysponuje Jednostka. Prawidłowość doboru miejsc praktyk kontrolowana jest przez Uczelnię poprzez podpisywanie stałych oraz jednorazowych umów z Zakładami Pracy przyjmującymi studentów, co zapewnia Jednostce informację jeszcze przed rozpoczęciem praktyk przez studenta gdzie chce on odbywać zajęcia i daje możliwość sprawdzenia wskazywanych przez studentów miejsc.

Budynek dydaktyczny jest przygotowany do komunikacji dla osób niepełnosprawnych, posiada windę i platformę służącą do transportu osób niepełnosprawnych oraz 4 toalety dla osób niepełnosprawnych. Jedynie biblioteka nie jest dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych. Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom studentów, przygotowano kącik zabaw dziecięcych oraz pokój dla „matki karmiącej”.

Infrastruktura dydaktyczna jaką dysponuje Uczelnia przystosowana jest do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową poprzez wyposażenie w podjazdy, platformy ruchome, a także windy i toalety dla osób niepełnosprawnych.

W czasie poprzedniej oceny Zespół oceniający zwracał uwagę na zbyt skromne zbiory biblioteczne. Uczelnia wzbogaciła zbiory biblioteczne dla prowadzonych kierunków ekonomia i finanse i rachunkowość.

Ocena końcowa 5 kryterium ogólnego – ocena: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego

Uwzględniając wymogi wynikające z zakładanych efektów kształcenia na kierunku *finanse i rachunkowość* oraz aktualną liczbę studentów można jednoznacznie stwierdzić,

iz liczba, wielkość oraz podstawowe wyposażenie dydaktyczne bazy lokalowej Uczelni odpowiadają potrzebom kształcenia na ocenianym kierunku. Wydział zapewnia studentom odpowiednią liczbę miejsc w salach dydaktycznych. Uczelnia dba o poprawność doboru instytucji, w których studenci odbywają praktyki. Budynki Uczelni zostały dostosowane do potrzeb studentów niepełnosprawnych. Uczelnia zapewnia bazę materialną, niezbędną do osiągnięcia końcowych efektów kształcenia na ocenianym kierunku studiów, a także uwzględniającą potrzeby osób niepełnosprawnych. Elementem wymagającym doskonalenia w opinii studentów jest doposażenie biblioteki w dodatkowe egzemplarze książek polecanych przez nauczycieli akademickich, a także wydłużenie godzin pracy biblioteki.

Kryterium 6. Badania naukowe prowadzone przez jednostkę w zakresie obszaru/obszarów kształcenia, do którego został przyporządkowany oceniany kierunek studiów

W latach 2010-2014 na Wydziale Nauk Stosowanych Collegium Mazovia sześć tematów badawczych zostało objętych badaniami naukowymi. Działalność naukowo-badawczą stanowią badania zespołowe. Proces dokumentacji prowadzonych badań obejmuje: organizację cyklicznych konferencji i sympozjów naukowych oraz wydawnictwa naukowe. Wyniki prowadzonych badań rozpowszechniane są w Zeszytach Naukowych Collegium Mazovia oraz w recenzowanych pracach zwartych podsumowujących wyniki badań. Prace badawcze związane z kierunkiem *finanse i rachunkowość* swoim zakresie obejmowały m.in. problematykę analizę sytuacji finansowej polskiego sektora przedsiębiorstw, aktywów obrotowych sektora przedsiębiorstw, implikacji samorządowego długu publicznego na realizację zadań wybranych gmin oraz optymalizacji zobowiązań podatkowych w podatku dochodowym od osób fizycznych. Badania pozostają więc w ścisłej zależności z procesem dydaktycznym całym procesem kształcenia na ocenianym kierunku.

Wyniki badań są wykorzystywane w procesie kształcenia do uzupełniania i pogłębiania treści przedmiotów, udoskonalania procesu dydaktycznego, przede wszystkim w module kształcenia kierunkowego oraz w modułach kształcenia specjalnościowego, zwłaszcza analizy finansowej, finansów, ekonomiki przedsiębiorstwa oraz rachunkowości zarządczej.

Jednostka nie przedstawiła listy publikacji z udziałem studentów z ostatnich trzech lat, nie działają studencki koła naukowe.

Jak przedstawiono w Raporcie Uczelnia nie prowadzi stałej współpracy realizowanej w ramach umów z innymi Uczelniami lub instytucjami z otoczenia gospodarczego i społecznego oddziałującej na proces dydaktyczny. W roku akademickim 2013/2014 nie było wymiany międzynarodowej studentów i pracowników naukowo-dydaktycznych związanej z podpisanymi umowami.

Collegium Mazovia 1 listopada 2012 roku przystąpiła do realizacji projektu pt: *Model kształcenia przez całe życie w oparciu o trwałą relację z Uczelnią: „ideAGORA - Absolwenci kapitałem społecznym Uczelni”*, w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytetu IV Szkolnictwo Wyższe i Nauka, którego celem jest rozwój potencjału dydaktycznego Uczelni poprzez wypracowanie innowacyjnego modelu kształcenia.

Zespół oceniający zaleca podjęcie działań prowadzących do nawiązania współpracy z Uczelnią zagraniczną w celu wymiany doświadczeń w prowadzeniu praktycznego profilu kształcenia.

Ocena końcowa 6 kryterium ogólnego - ocena: bez oceny
Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego.

Uczelnia prowadzi projekty badawcze, których tematyka bezpośrednio lub pośrednio wspomaga proces dydaktyczny na I stopniu studiów kierunku *finanse i rachunkowość*. W przypadku prowadzenia studiów I stopnia o profilu praktycznym ocena badań naukowych nie jest obligatoryjna.

Kryterium 7. Wsparcie studentów w procesie uczenia się zapewniane przez Uczelnię

7.1)

Tryb i warunki rekrutacji na oceniany kierunek studiów ustalane są przez senat Uczelni. Rekrutacja w roku akademickim 2014/2015 prowadzona była w oparciu o Uchwałę nr 12/2013 z dnia 26 kwietnia 2013 r. Senatu. W uchwale wskazano dokumenty, jakie muszą złożyć zarówno obywatele Polski, jak i cudzoziemcy.

Podstawą przyjęcia na studia pierwszego stopnia jest posiadanie przez kandydata świadectwa dojrzałości. Wstęp na studia w ramach ustalonych przez Uczelnię limitów jest wolny. O przyjęciu na studia decyduje kolejność zgłoszeń. Po złożeniu wymaganych dokumentów decyzję o przyjęciu kandydata na studia wydaje dziekan. Limity przyjęć na studia stacjonarne pierwszego stopnia wynosiły po 60 osób dla rekrutacji w semestrze zimowym i w semestrze letnim. Limity dla studiów niestacjonarnych pierwszego stopnia wynosiły 150 osób na semestr zimowy i 60 osób semestr letni.

Należy stwierdzić, że zasady rekrutacji stosowane w odniesieniu do ocenianego kierunku studiów obejmują jedynie wymagania formalne odnoszące się do posiadania świadectwa dojrzałości/dyplomu ukończenia studiów i nie uwzględniają posiadanej przez kandydatów wiedzy i umiejętności niezbędnych do uzyskania w procesie kształcenia zakładanych efektów kształcenia. Regulacje te nie zawierają regulacji dyskryminujących określoną grupę kandydatów. Limity określające wielkości rekrutacji uwzględniają potencjał dydaktyczny jednostki i jakości kształcenia.

7.2)

Uczelnia przedstawiła kalkulacje nakładu pracy i czasu niezbędnego do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. Obejmują one kilka elementów powtarzających się w odniesieniu do wszystkich przedmiotów, jak udział w wykładach, udział w ćwiczeniach, samodzielne przygotowanie się do ćwiczeń, samodzielne przygotowanie się do kolokwium, przygotowanie i zaliczenie projektu, przygotowanie się do egzaminu, obecność na egzaminie. Niektóre z podanych wartości obciążenia studenta pracą są nierealistycznie wysokie. Przykładowo dla przedmiotu Rachunkowość udział w wykładach wynosi 16 godzin, udział w ćwiczeniach 24 godziny, samodzielne przygotowanie się do ćwiczeń 48 godzin, samodzielne przygotowanie się do dwóch kolokwium 60 godzin, przygotowanie i zaliczenie projektu 8 godzin, przygotowanie się do egzaminu 68 godzin, obecność na egzaminie 1 godzina. Przygotowanie do ćwiczeń i kolokwium jest silnie przeszacowane, gdyż nie odzwierciedla wymagań stawianych następnie w trakcie zajęć oraz kolokwium.

Należy zatem stwierdzić, że dla ocenianego kierunku studiów dokonano określenia nakładu pracy i czasu niezbędnego do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. Obciążenia niektórymi elementami pracy są jednak przeszacowane .

W opinii studentów nakład pracy i czas niezbędny do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia określony jest w sposób prawidłowy, co w opinii studentów potwierdza również przypisanie punktów ECTS w większej liczbie dla przedmiotów trudniejszych, wymagających większego nakładu pracy własnej.

Program studiów przewiduje, że studenci studiów pierwszego stopnia będą zdawać w trakcie studiów stacjonarnych łącznie 9 egzaminów, a studiów niestacjonarnych 10. Jest to liczba dość mała. Egzamin przewidziany jest dla języka obcego, 6 przedmiotów kształcenia podstawowego i trzech kształcenia kierunkowego. Na studiach stacjonarnych w planie

studiów nie przewidziano egzaminu z języka obcego. Na studiach niestacjonarnych rozkład egzaminów w ramach kolejnych semestrów jest następujący: 2, 2, 3, 1, 1, 1. Zdawanie jednego egzaminu w semestrze oznacza małe wymagania.

Pozostałe przedmioty objęte są zaliczeniem. Przedmiotem oceny jest aktywność na zajęciach, kolokwia, projekty, inne prace przejściowe, zaliczenie końcowe. Sylabusy określają wymagania i formy sprawdzianów oraz informują o warunkach przyjętych dla uzyskania określonej oceny.

Analiza struktury ocen wskazuje na ich rozkład odbiegający od rozkładu normalnego. W ramach ostatniej sesji (semestr letni 2013/2014) na studiach pierwszego stopnia wystawiono 1,98% ocen niedostatecznych, 27,2% ocen dostateczny, 9,69% dostateczny plus, 22,76% dobry, 9,25% dobry plus i 28,49% bardzo dobry. Natomiast z egzaminu dyplomowego 4,41% stanowiły oceny dostateczny, 5,88% oceny dostateczny plus, po 17,65% oceny dobry i dobry plus i 54,41% oceny bardzo dobry.

System oceny osiągnięć studentów stosowany na ocenianym kierunku studiów jest zasadniczo zorientowany na proces uczenia się, zapewnia przejrzystość i obiektywizm formułowania ocen, a wymagania w nim określone są wystandaryzowane. Liczba egzaminów jest jednak zbyt mała a ostateczne oceny z przedmiotów oraz z egzaminu dyplomowego są zawyżane.

W opinii studentów system oceny osiągnięć zorientowany jest na proces uczenia się co potwierdza m.in. sekwencja przedmiotów pozwalająca na pogłębianie zdobytej dotychczas wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Określenie ogólnych zasad w Regulaminie Studiów, a zasad szczegółowych w sylabusie, a także przekazanie ich studentom przez nauczycieli akademickich w trakcie pierwszych zajęć kursu wpływa pozytywnie na transparentność i obiektywność zasad, a także potwierdza ich wystandaryzowanie i jednolitość w stosunku do wszystkich studentów. W ich opinii oceny formułowane są w sposób obiektywny i transparentny.

7.3)

Należy stwierdzić, iż w Uczelni nie funkcjonuje wymiana studentów. Nie stworzono możliwości podjęcia działań wspierających mobilność studentów zarówno w kraju, jak i za granicą, w tym związanych z popularyzacją wiedzy na temat systemu ECTS. Nie było wymiany studentów w powiązaniu z planem i organizacją procesu kształcenia na ocenianym kierunku.

Fakt niezaangażowania studentów w żaden program wymian studenckich jest spowodowany jednak przede wszystkim prowadzeniem studiów wyłącznie w trybie niestacjonarnym. Studenci nie są zainteresowani w uczestnictwie w wymianach, ze względu na pracę zawodową lub inne obowiązki.

Jednostka nie stwarza studentom możliwości internacjonalizacji procesu kształcenia, ponieważ nie posiada żadnych umów z Uczelniami zagranicznymi w tym zakresie. Studenci nie mają również możliwości udziału w wymianach krajowych.

Z opinii przedstawionej przez studentów w trakcie spotkania z Zespołem Oceniającym wynika, że wśród studentów pojedyncze osoby chętnie skorzystałyby z możliwości uczestnictwa w wymianie międzynarodowej, dlatego rekomenduje się przeprowadzenie badań wśród studentów na temat ich zainteresowania możliwością uczestnictwa w wymianach międzynarodowych i ewentualne podjęcie dalszych działań w tym kierunku. Nie było wymiany międzynarodowej studentów i pracowników naukowo-dydaktycznych.

7.4)

Studenci wizytowanego kierunku system opieki naukowej i dydaktycznej ocenili bardzo pozytywnie. W ich opinii konsultacje nauczycieli akademickich odbywają się w czasie dostosowanym do możliwości studentów. Istnieje także możliwość umówienia się z nauczycielem akademickim na konsultacje poza godzinami wyznaczonymi.

Według studentów są oni w wystarczającym stopniu wspomagani przez nauczycieli akademickich w procesie uczenia się, także poprzez udostępnianie studentom materiałów dydaktycznych. Wyrazili opinię, że mimo obowiązku nakładanego przez Regulamin Studiów na opiekunów lat tylko nieliczni nauczyciele akademicy angażują się w tą działalność i wprowadzają studentów w życie akademickie oraz pomagają w załatwianiu spraw związanych z tokiem kształcenia. Z opinii studentów wynika to po części również ze specyfiki studiów niestacjonarnych.

Ogólne zasady dotyczące zawartości sylabusów wprowadza Regulamin Studiów. Analiza sylabusów pozwala stwierdzić, że zawierają one m.in. informacje dotyczące liczby punktów ECTS przypisanych do przedmiotu, liczby godzin kontaktowych, dane personalne osoby koordynującej przedmiot i prowadzącej zajęcia, a także cele przedmiotu, formy jego realizacji, efekty kształcenia z zakresu wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych przypisanych do przedmiotu, sposób weryfikacji efektów kształcenia, literaturę podstawową i dodatkową, oraz tematykę poszczególnych form zajęć. Studenci wizytowanego kierunku obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA wyrazili opinię, że informację zawartą w sylabusie są im przedstawiane w trakcie pierwszych zajęć kursu, są dla nich również dostępne za pośrednictwem Wirtualnego Dziekanatu. Według studentów w sylabusach zawarte są wszystkie informacje przydatne dla nich w procesie uczenia się. Z ich opinii wynika, że zalecane przez nauczycieli materiały dydaktyczne są im przydatne do realizacji zakładanych celów i efektów kształcenia.

Podstawowym mechanizmem motywującym studentów do osiągnięcia lepszych efektów kształcenia jest stypendium rektora dla najlepszych studentów, które w opinii studentów wizytowanego kierunku jest na poziomie wpływającym motywująco na chęć osiągnięcia lepszych wyników w nauce.

Obecnie do mechanizmów motywujących studentów do osiągnięcia lepszych efektów kształcenia zaliczyć można nagrody i wyróżnienia przyznawane studentom przez Rektora, w formie listu pochwalnego, nagród rzeczowych lub nagród pieniężnych. Absolwenci mogą otrzymać dyplom uznania, jeżeli spełniają następujące warunki: ukończenie studiów w terminie określonym planem studiów, uzyskanie z egzaminów i z zaliczeń przedmiotów niekończących się egzaminem średnią ocen 4,5, uzyskanie z pracy dyplomowej, jeśli obowiązuje i egzaminu dyplomowego oceny bardzo dobrej oraz nienaruszenie zasad zawartych w ślubowaniu. Dyplom ten wydawany jest na specjalnych drukach opracowanych przez Jednostkę. Z informacji przekazanej przez Władzę Jednostki wynika, że studenci otrzymują nagrody i wyróżnienia w trakcie rozpoczęcia roku akademickiego.

Z opinii studentów wynika, że stosowany przez Jednostkę system motywacji studentów do osiągnięcia lepszych efektów kształcenia poprzez nagrody i wyróżnienia jest skuteczny. Na jego skuteczność i zmotywowanie studentów wpływa również fakt przyznawania nagród i wyróżnień w trakcie immatrykulacji.

Z informacji przedstawionej przez Władzę Uczelni w trakcie wizytacji wynika, że w ciągu ostatnich trzech lat 9 studentów wizytowanego kierunku otrzymało nagrody lub wyróżnienia ze środków własnych Uczelni.

Opieka materialna i socjalna oferowana studentom wizytowanego kierunku obowiązuje na podstawie *Regulaminu ustalania wysokości, przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej dla studentów Collegium Mazovia Innowacyjnej Szkoły Wyższej*, który stanowi załącznik do Zarządzenia Rektora nr 15/2014 Collegium Mazovia Innowacyjnej Szkoły Wyższej z siedzibą w Siedlcach z dnia 1 października 2014 roku. Studenci mają możliwość otrzymywania świadczeń w formie zgodniej z art. 173 ustawy z dnia 27 lipca 2005 roku Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. 2005 Nr 164 poz. 1365, z późn. zm.). Stypendia socjalne, specjalne do osób niepełnosprawnych oraz zapomogi przyznawane są przez Wydziałową Komisję Stypendialną, której większość składu stanowią studenci, natomiast odwołania od decyzji Wydziałowych Komisji Stypendialnych rozpatrywane są przez Odwoławczą Komisję Stypendialną, której większość powołanego

składu stanowią studenci. Wnioski o przyznanie stypendium rektora dla najlepszych studentów oraz wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy kierowane są do Rektora. Regulamin przyznawania pomocy materialnej dostosowany został do nowelizacji ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym obowiązującej od 1 października 2014 roku m.in. w zakresie przyznawania stypendiów dla studentów przyjętych na pierwszy rok studiów I stopnia będących laureatami olimpiad międzynarodowych albo laureatami lub finalistami olimpiad przedmiotowych o zasięgu ogólnopolskim.

Na Uczelni funkcjonuje Biuro Karier, które zgodnie ze swoimi kompetencjami nieodpłatnie przygotowuje studentów oraz absolwentów do wejścia na rynek pracy, a pracodawcom pomaga w poszukiwaniu odpowiednich pracowników. W Jednostce funkcjonuje również Centrum Rozwoju Przedsiębiorczości, którego głównym celem jest wspieranie rozwoju przedsiębiorczości. Można, więc stwierdzić, że Jednostka wspiera rozwój zawodowy studentów oraz pomaga wejść studentom na rynek pracy. Jednostka wspiera rozwój kulturowy i społeczny studentów m.in. poprzez organizację Klubu Absolwenta, w ramach, którego studenci i absolwenci mogą poprzez kontakt bezpośredni oraz platformę internetową wymieniać swoje doświadczenia, rozwijać się kulturowo i społecznie.

Na Uczelni funkcjonuje Samorząd Studencki, który zrzesza przedstawicieli studentów, którzy reprezentują interesy całej społeczności m.in. w zakresie jakości kształcenia, a także prowadzi działalność kulturową. Z informacji przedstawionej przez przedstawicieli Samorządu Studentów wynika, że na prowadzoną działalność samorządową otrzymują oni wsparcie finansowe i merytoryczne ze strony Jednostki.

Z informacji przedstawionej przez studentów w trakcie spotkania z Zespołem Oceniającym PKA wynika, że studenci zadowoleni są z systemu opieki naukowej, dydaktycznej, materialnej i socjalnej, a także sposobu rozstrzygania skarg i rozpatrywania wniosków, z którymi według opinii studentów bezpośrednio kierują się do Pani Rektor.

Studenci ocenianego kierunku obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA wyrazili opinię, że słabymi stronami procesu kształcenia są dyplomowe praktyki zawodowe, a także zbyt duża liczba realizowanych projektów. Wyrazili opinię, że praktyki dyplomowe nie spełniają swojej funkcji, a dodatkowo Zakłady Pracy nie chcą przyjmować na nie studentów oraz udostępniać informacji o działalności firmy. Ponadto poinformowali, iż niektórzy nauczyciele akademicy nie są merytorycznie przygotowani do prowadzenia leżących w ich kompetencjach zajęć dydaktycznych.

Ocena końcowa 7 kryterium ogólnego - ocena: *znacząco* **Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych**

7.1) Zasady rekrutacji obejmują wymagania formalne odnoszące się do posiadania świadectwa dojrzałości. Regulacje te nie zawierają regulacji dyskryminujących określoną grupę kandydatów. Zasady i procedury rekrutacji studentów są przejrzyste oraz uwzględniają zasadę równych szans.

7.2) Dla ocenianego kierunku studiów dokonano określenia nakładu pracy i czasu niezbędnego do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. Obciążenia niektórymi elementami pracy są jednak przeszacowane i tym samym nie w pełni prawidłowe. System oceny osiągnięć studentów jest zasadniczo zorientowany na proces uczenia się, zapewnia przejrzystość i obiektywizm formułowania ocen, a wymagania w nim określone są wystandaryzowane. Jednak liczba egzaminów jest zbyt mała. W opinii studentów system oceny osiągnięć zorientowany jest na proces uczenia się, m.in. dzięki prawidłowej sekwencji przedmiotów, pozwalającej na pogłębianie posiadanej wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. System ten zawiera standardowe wymagania i zapewnia przejrzystość oraz obiektywizm formułowania ocen. W opinii studentów punkty ECTS przypisane są do przedmiotów w sposób prawidłowy.

7.3) Uczelnia nie jest zaangażowana w programy wymian międzynarodowych. Jednostka nie stwarza studentom możliwości uczestnictwa w wymianach studenckich oraz badaniach naukowych realizowanych w ramach współpracy międzynarodowej. Jednakże z opinii studentów przedstawionej w trakcie spotkania z Zespołem Oceniającym wynika, że tylko pojedyncze osoby są zainteresowane taką możliwością.

7.4) System opieki naukowej, dydaktycznej i socjalnej wspiera proces uczenia się. Studenci zadowoleni są z zapewnionej im przez Jednostkę opieki w zakresie spraw naukowych, dydaktycznych i socjalnych. Studenci wizytowanego kierunku motywowani są do lepszego osiągnięcia efektów kształcenia poprzez własny system motywacyjny Uczelni, m.in. nagrody i wyróżnienia Rektora. Jako słabe strony procesu kształcenia studenci wskazali dyplomowe praktyki zawodowe, nieprzygotowanie merytoryczne niektórych nauczycieli akademickich oraz zbyt duża liczba realizowanych projektów.

Kryterium 8. Jednostka rozwija wewnętrzny system zapewniania jakości zorientowany na osiągnięcie wysokiej kultury jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów.

8.1)

W Collegium Mazovia Innowacyjna Szkoła Wyższa w Siedlcach system zapewnienia jakości kształcenia został ustalony i zatwierdzony Uchwałą nr 163/2008 Senatu z dnia 14 lipca 2008 r. w sprawie systemu zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia oraz Zarządzeniem nr 23/2008 Rektora z dnia 19 grudnia 2008 r. w sprawie wprowadzenia zasad i procedur zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia, uaktualniony przez Rektora w Zarządzeniu nr 8/2011 w dniu 25 lutego 2011 r. oraz Uchwałą Nr 1/2014 w dniu 28 lutego 2014 r. w sprawie systemu zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia w Collegium Mazovia Innowacyjnej Szkole Wyższej. Obecna Uchwała określiła jego strukturę, organizację jego funkcjonowania. Natomiast zadania i procedury oraz dokumentację związaną z oceną jakości kształcenia określa Zarządzenie nr 6/2014 Rektora z dnia 28 lutego 2014 r. w sprawie wprowadzenia Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia. Za wprowadzenie i nadzorowanie działań dotyczących jakości kształcenia na wydziałach odpowiedzialni są dziekani, zaś w Uczelni – pełnomocnik Rektora ds. Jakości Kształcenia.

Odpowiedzialność za kompleksowy proces wprowadzania i funkcjonowania systemu jakości kształcenia ponosi Rektor.

W celu realizacji zadań WSZJK na szczeblu Uczelni Rektor powołał w dniu 1 maja 2013 r. do 31 sierpnia 2015 r. Pełnomocnika Rektora ds. Jakości Kształcenia, zaś Zarządzeniem nr 28/2014 z dnia 15 listopada 2014 r. – 5 osobową Uczelnianą Komisję ds. Jakości kształcenia oraz Zarządzeniem nr 26/2014 z dnia 14 listopada 2014 r. – Uczelnianą Komisję do spraw oceny nauczycieli akademickich zatrudnionych w jednostkach ogólnouczelnianych.

Na Wydziale Nauk Stosowanych – Dziekan Zarządzeniem nr 6/2014 powołał w dniu 1 października 2014 r. - 8 osobową Komisję Wydziałową ds. Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia. Komisja została powołana na okres od 1.10.2014 r. do 31.08.2015 r. Nadzór na funkcjonowaniem tego systemu na szczeblu wydziału sprawuje Dziekan.

W czasie wizytacji przedstawiono dokumenty potwierdzające powołanie wymienionych komisji.

Na Wydziale znajduje się dokumentacja potwierdzająca funkcjonowanie elementów systemu, tj. protokoły z posiedzeń Rady Wydziału, na których omawiana była problematyka jakości kształcenia, w tym m. in. wyniki przeprowadzanych hospitacji i ankietyzacji pracowników Wydziału prowadzonej wśród studentów i hospitacji zajęć dydaktycznych, a także sprawozdania Rady Wydziału z przeprowadzonej oceny jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów za rok akademicki 2013/2014.

Zarządzanie procesem dydaktycznym na kierunku ekonomia podporządkowane jest strukturze organizacyjnej Uczelni oraz wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia w tym organom Uczelni. Organami kolegialnymi Uczelni są, zgodnie z przepisami Ustawy, Senat i Rady Wydziałów. Do podstawowych zadań Senatu należy ustalanie zasad zapewniania oraz badania jakości kształcenia, zatwierdzanie programów nauczania prowadzonych przez jednostki ogólnouczelniane, uchwalanie regulaminu studiów, określanie warunków prowadzenia prac badawczych w Uczelni i warunków zwolnienia studentów z obowiązku odbywania praktyki zawodowej oraz ocena rocznego sprawozdania rektora z działalności Uczelni. Do kompetencji rady wydziału należy między innymi: ustalanie ogólnych kierunków działalności wydziału, uchwalanie planów studiów, zatwierdzanie programów nauczania, zatwierdzanie tematów prac dyplomowych, wytyczanie kierunków badań naukowych wydziału i ocena uzyskanych wyników oraz zatwierdzanie sprawozdania dziekana z działalności wydziału. Rektor kieruje działalnością Uczelni i reprezentuje ją na zewnątrz. Dziekan wydziału odpowiada za pracę wydziału i proces dydaktyczny na Wydziale. Do kompetencji dziekana należy m.in. organizowanie i nadzorowanie przebiegu procesu dydaktycznego, zapewnianie jakości kształcenia na wydziale oraz określanie podstawowych kierunków badań naukowych prowadzonych na wydziale i troska o ich poziom.

Zarządzanie kierunkiem odbywa się również na poziomie katedr. W procesie dydaktycznym kierunku ekonomia biorą udział takie katedry jak: Katedra Finansów i Rachunkowości, Katedra Ekonomii i Zarządzania, Katedra Nauk Prawnych i Administracji, Katedra Matematyki i Informatyki. Zarządzanie jakością na kierunku finanse i rachunkowość wspomagane jest wewnętrznym systemem zapewnienia jakości kształcenia. Strukturę organizacyjną systemu tworzą: Uczelniana Komisja ds. Jakości Kształcenia, Wydziałowe Komisje ds. Jakości kształcenia oraz Uczelniane Biuro ds. Jakości Kształcenia. Uczelnianą Komisję powołuje rektor na okres kadencji. W skład jej wchodzi pełnomocnik Rektora ds. Jakości Kształcenia jako przewodniczący, trzech nauczycieli akademickich reprezentujących kluczowe dla procesu kształcenia dyscypliny naukowe w tym jeden samodzielny nauczyciel akademicki oraz student wskazany przez samorząd. Określono cel wewnętrznego systemu zapewnienia jakości, którym jest monitoring, analiza, ocena zmian jakości kształcenia w Uczelni oraz przedkładanie rezultatów tych czynności władzom Uczelni i społeczności akademickiej do praktycznego wykorzystania.

Szczegółowe zadania Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia obejmują:

1. Zapewnienie wypełniania przez Uczelnię wszystkich wymagań formalnych wynikających z ustaw, rozporządzeń i przepisów wewnętrznych.
2. Zapewnienie jak najlepszych efektów kształcenia prowadzących do uzyskania przez absolwentów Uczelni umiejętności i kompetencji zawodowych zgodnych z potrzebami rynku pracy.
3. Doskonalenie procesu kształcenia i umiejętności dydaktycznych.
4. Przestrzeganie prawa autorskiego i zapobieganie plagiatom.
5. Mobilizowanie kadry naukowo-dydaktycznej do podnoszenia kwalifikacji i ciągłego rozwoju.
6. Budowanie systemu wartości całego środowiska Uczelnianego (nauczycieli, pracowników administracji i studentów) opartego na zasadach etyczno-moralnych.
7. Zapewnienie współpracy z otoczeniem zewnętrznym i reagowanie na potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego.
8. Wykorzystywanie wniosków z oceny jakości, a w szczególności wyników monitorowania losów absolwentów do modyfikacji programów kształcenia i poprawy jakości ocenia.

Określono zadania dla Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia. Są nimi między innymi:

- 1) opracowanie szczegółowej procedury i harmonogramu realizacji zadań związanych z oceną jakości kształcenia,

- 2) opracowanie wzorów ankiet, kwestionariuszy, formularzy i innych dokumentów przeznaczonych do przeprowadzania badań wśród, studentów, absolwentów, nauczycieli akademickich, pracodawców i interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych,
- 3) nadzorowanie badań jakości prowadzonych przez Uczelniane Biuro ds. Jakości Kształcenia.
- 4) analiza wyników badań, sporządzanie zestawień, porównań, opracowań statystycznych i tabelarycznych, diagramów, wykresów oraz publikacja wyników badań,
- 5) sporządzanie rocznego sprawozdania na koniec każdego roku akademickiego ze stanu jakości kształcenia na Uczelni i publikowanie jego wyników,
- 6) przedkładanie Rektorowi wniosków płynących z ww. sprawozdania oraz propozycji działań w zakresie poprawy jakości kształcenia, a w szczególności:
 - a) wnioskowanie zmian w programach studiów;
 - b) wnioskowanie zmian efektów kształcenia;
 - c) wnioskowanie zmian sposobów prowadzenia zajęć dydaktycznych, zasad odbywania praktyk oraz zasad dyplomowania;
 - d) wnioskowanie zmian w minimach kadrowych.

Na szczeblu Wydziału określono następujące zadania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia:

1. ocena związku kierunku studiów ze strategią rozwoju Uczelni i z jej misją.
2. analiza i ocena stopnia zgodności efektów kształcenia opracowanych w Uczelni dla każdego kierunku studiów z efektami kształcenia opisanymi w Krajowych Ramach Kwalifikacji dla odpowiedniego obszaru wiedzy;
3. analiza oraz ocena przebiegu realizacji programów kształcenia, w tym stopnia osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia oraz sposobów weryfikacji stopnia ich osiągnięcia;
4. analiza sposobu przypisywania punktów ECTS do poszczególnych modułów kształcenia w programie, w tym udziału studentów w tym procesie;
5. analiza i ocena prawidłowości przypisania punktów ECTS do poszczególnych modułów kształcenia, uwzględniając między innymi wyniki ww. analizy oraz miejsce i rangę modułu w programie kształcenia;
6. ocena spełniania wymagań dotyczących minimum kadrowego i kwalifikacji nauczycieli akademickich, dla każdego kierunku studiów;
7. analiza i ocena procesu dydaktycznego, a w szczególności ocenę: zasad realizacji zajęć i oceniania studentów, praktyk zawodowych, prac dyplomowych i egzaminu dyplomowego;
8. ocena poziomu zasobów do nauki (m.in. biblioteki, dostępu do zalecanych źródeł informacji, komputerów z dostępem do Internetu) oraz środków wsparcia dla studentów (np. opieki naukowej czy konsultacji, zajęć wyrównawczych, biura karier) z wykorzystaniem ankiet nauczycieli akademickich i studentów;
9. analiza oceny nauczycieli i Uczelni przez studentów z wykorzystaniem anonimowych ankiet przeprowadzanych wśród studentów;
10. analiza zasad wspierania studentów w procesie kształcenia;
11. analiza oceny Uczelni i efektów kształcenia przez absolwentów oraz pracodawców;
12. ocena współpracy z otoczeniem społeczno- – gospodarczym, w tym analizę stopnia dostosowania efektów kształcenia do potrzeb rynku pracy;
13. wykrywanie plagiatów;
14. wspieranie studentów w procesie kształcenia.

W skład Wydziałowych Komisji wchodzi:

- Przewodniczący Komisji;
- Przedstawiciele nauczycieli akademickich jednostki, po jednym z każdego kierunku studiów;
- Przedstawiciel studentów, wskazany przez Samorząd Studencki.

Do podstawowych zadań Wydziałowych Komisji ds. Jakości Kształcenia należą:

- 1) sporządzanie raportu z oceny kierunku studiów własnej jednostki organizacyjnej, zgodnie z procedurą i wytycznymi Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia;
- 2) opracowywanie i przedstawianie radzie podstawowej jednostki organizacyjnej propozycji działań na rzecz doskonalenia jakości kształcenia;
- 3) wnioskowanie zmian programów nauczania na podstawie wyników monitorowania losów absolwentów;
- 4) wnioskowanie zmian sposobów prowadzenia zajęć dydaktycznych w celu uzyskania większej efektywności procesu kształcenia;

Obsługę administracyjną obu komisji zapewnia Uczelniane Biuro ds. Jakości Kształcenia. System oceny realizacji procesu dydaktycznego jest zdecentralizowany i odbywa się na szczeblu katedr, wydziałów i Uczelni, przy czym podlega on nadzorowi rektorskiemu, a jego rezultaty prezentowane są na posiedzeniach Senatu.

W wewnętrznym systemie zapewnienia jakości kształcenia wskazano procedury dotyczące oceny programów kształcenia, oceny realizacji programu kształcenia, oceny minimum kadrowego, oceny bazy dydaktycznej i biblioteki. Wskazano dokumentację obowiązującą w ocenie jakości kształcenia i opracowano wzory dla takich dokumentów jak:

- raport z przeprowadzonej oceny który uwzględnia ocenę koncepcji kształcenia, ocenę efektów kształcenia, system ECTS, sylabusy, ocenę procesu kształcenia zasady oceniania studentów, ocenę praktyk zawodowych, ocenę prac dyplomowych, ocenę egzaminu dyplomowego, ocenę kadry, ocenę monitorowania zawodowych losów absolwentów, ocenę minimum kadrowego, ocena bazy dydaktycznej w tym biblioteki,
- sprawozdanie z oceny jakości kształcenia
- opinia nauczyciela akademickiego dotyczącej efektów kształcenia (pytania dotyczą zgodności opisu efektów kształcenia z zakresem wiedzy i metod dyscyplin naukowych, do których efekty się odnoszą, czy treści, formy zajęć i metody dydaktyczne umożliwiają realizację efektów, czy określono sposoby weryfikacji efektów i jak weryfikowane są efekty kształcenia, pytanie dotyczy też wykorzystania wzorców międzynarodowych w ocenie koncepcji kształcenia
- sprawozdanie z realizacji projektów
- protokół z hospitacji (zawiera ocenę merytoryczną zajęć, ocenę melodyki zajęć, ocenę dyscypliny zajęć)
- ankieta ewaluacji praktyki zawodowej (ankieta zawiera 16 pytań oraz jedno pytanie otwarte)
- ankieta oceny zajęć dydaktycznych przez studentów (ankieta zawiera siedem pytań problemowych i trzy pytania otwarte przy czym jest to ankieta zbiorcza dla zajęć z danego semestru więc odpowiedz na pytania otwarte jest utrudniona)
- ankieta dotycząca oceny procesu kształcenia i działalności organizacyjnej Uczelni przez studenta -ankieta dotycząca oceny procesu kształcenia i działalności organizacyjnej Uczelni przez nauczyciela
- ankieta oceny programu kształcenia z danego przedmiotu
- ankieta monitoringu zawodowych losów absolwentów
- ankieta dotycząca opinii pracodawców nt jakości kształcenia i potrzeb rynku pracy.

Opracowano algorytm określania oceny stopnia opanowania przez studenta efektów kształcenia który jest próba standaryzacji oceniania studentów.

Oceniając strukturę organizacyjną wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, jego cele i zadania, kompetencje poszczególnych organów i gremiów odpowiedzialnych za jakość kształcenia, stosowane procedury - zespół oceniający uznaje iż system tworzy możliwości dla monitorowania, oceny i doskonalenia podstawowych obszarów oceny jakości kształcenia. Opracowane ankiety zawierają pytania, które pozwalają na diagnozowanie wskazanych problemów. Zespół oceniający otrzymał podczas wizytacji skład Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia oraz sprawozdania z oceny jakości kształcenia na szczeblu Uczelnianym z ośmiu ostatnich lat, a na szczeblu wydziału z ostatniego roku akademickiego z zakresu kierunku *finanse i rachunkowość*.

Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia uwzględnia podstawowe obszary oceny jakości kształcenia tj.

1. weryfikację osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia, która obejmuje cztery elementy ujęte jako etapy

Etap I. Weryfikacja efektów kształcenia po zakończeniu nauki przedmiotu/modułu.

Etap ten obejmuje weryfikację efektów kształcenia na poziomie przedmiotu. Najczęściej weryfikacja efektów kształcenia odbywa się na podstawie egzaminów w formie pisemnej lub ustnej, kolokwium, oceny projektów indywidualnych i zespołowych, referatów oraz aktywności na zajęciach. Wyszczególnienie metod i form kształcenia oraz sposobów weryfikacji efektów w odniesieniu do poszczególnych modułów/przedmiotów zawarte są w sylabusach.). Przegląd, podczas wizytacji, prac projektowych oraz egzaminacyjnych potwierdził, iż sposoby weryfikacji przedmiotowych efektów kształcenia określone w sylabusach są stosowane.

Etap II. Weryfikacji efektów uzyskanych w wyniku odbycia praktyk.

Program praktyki kierunkowej i dyplomowej zawiera szczegółowe sposoby weryfikacji efektów kształcenia. Podstawą do zaliczenia efektów kształcenia zdobytych na praktykach zawodowych są sprawozdania i inne dokumenty składana przez studentów, które są opiniowane przez opiekuna praktyk i nauczyciela prowadzącego seminarium dyplomowe. Zaliczenia dyplomowych praktyk zawodowych dokonuje opiekun praktyk. Weryfikacja efektów kształcenia następuje na podstawie: Sprawozdania z wykonywanych czynności podczas praktyki wraz z oceną opiekuna praktyk, dokumentacji sporządzonej podczas praktyki zawodowej, studium przypadku przygotowane w ramach pracy własnej, projektu realizowanego w ramach konsultacji.

Etap III. Weryfikacja końcowych efektów kształcenia (proces dyplomowania).

Seminarium dyplomowe, na kierunku ekonomia, trwa przez trzy ostatnie semestry. Opracowano zasady prac dyplomowych i magisterskich. Szczegółowa regulacja w zakresie dyplomowania zawarta jest w Regulaminie studiów oraz w Zarządzeniu Rektora Nr 10/2014 z dnia 20 maja 2014 r. w sprawie wymogów, jakim powinny odpowiadać praca dyplomowa i ocena pracy dyplomowej oraz zasad przeprowadzenia egzaminu dyplomowego. Po złożeniu pracy dyplomowej w wersji elektronicznej do dziekanatu, wszystkie prace są poddane przez uprawnionego pracownika Działu Spraw Studenckich, kontroli antyplagiatowej w systemie Plagiat.pl. A praca magisterska. Egzamin dyplomowy odbywa się przed trzyosobową komisją. Egzamin dyplomowy jest egzaminem ustnym i obejmuje dwa pytania. Pierwsze pytanie związane jest z zakresem tematyki pracy, drugie pytanie weryfikuje wiedzę oraz umiejętności z zakresu treści kształcenia właściwych dla kierunku studiów. Po zakończeniu obron losowo wybrane prace dyplomowe oraz protokoły z przeprowadzonego egzaminu dyplomowego poddane zostają ocenie formalnej przez Uczelnianą komisję ds. zapewnienia jakości kształcenia.

Etap IV. Weryfikacja efektów kształcenia przez interesariuszy wewnętrznych i i zewnętrznych.

Wszyscy nauczyciele prowadzący zajęcia na danym kierunku studiów, biorą udział zarówno w tworzeniu programów przedmiotów, efektów kształcenia i określają sposoby ich weryfikacji. Prowadzone są dyskusje w ramach katedr oraz podejmowane decyzje podczas

obrad rad wydziałów i senatu. Aktywność ta pozwala zweryfikować zakładane efekty kształcenia. Ponadto opracowane zostały ankiety dotyczące weryfikacji efektów kształcenia przez kadre i studentów oraz pracodawców.

Etap V. Weryfikacja efektów kształcenia na podstawie monitorowania losów absolwentów.

Uczelnia przeprowadziła pierwsze badania zawodowych losów absolwentów. Opracowano zasady i odpowiednie ankiety. Zasady te obejmują:

- uzyskanie zgody od absolwentów na przeprowadzenie badań ich losów po 3 i 5 latach od ukończenia studiów.
- opracowanie ankiet, zawierające szereg pytań otwartych i zamkniętych.
- Rozsyłanie ankiet do absolwentów pocztą zwykłą, elektroniczną lub poprzez platformy elektroniczne.
- opracowywanie wyników badań przez radę programową.
- uwzględnianie, przy tworzeniu nowych efektach kształcenia, wyników badań przeprowadzonych we własnym zakresie.
- uwzględnianie wyników monitoringu w postaci zagregowanej, przedstawiające w szczególności losy zawodowe grup absolwentów po roku, trzech latach i pięciu latach od ukończenia studiów, udostępnionych na stronie internetowej urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego.

Od listopada 2012 roku Uczelnia realizuje projekt *Model kształcenia przez całe życie w oparciu o trwałą relację z Uczelnią: "ideAGORA - Absolwenci kapitałem społecznym Uczelni"*, który poprzez swój cel główny - opracowanie innowacyjnego modelu kształcenia przez całe życie uwzględniającego potrzeby otoczenia gospodarczego i społecznego Uczelni – pozwoli na wypracowanie trwałych relacji z absolwentami i monitorowanie ich ścieżek karier.

Realizację tego programu wspomaga platforma elektroniczna <http://www.ideagora.mazovia.edu.pl/>, która umożliwi bieżący kontakt absolwentom z Uczelnią, a Uczelni uzyskiwanie od absolwentów informacji przydatnych, m.in. do weryfikacji efektów kształcenia.

Dodatkowo Uczelnia w dniu 18 marca 2014 r. podpisała umowę z Politechniką Krakowską, na mocy której uczestniczy w projekcie pt „Monitoring losów absolwentów – droga do sukcesu Uczelni XXI wieku”. W ramach tego projektu Uczelnia posiada dostęp do Elektronicznej Platformy Analizy Kompetencji (EPAK), poprzez którą monitoruje losy absolwentów na wybranych kierunkach.

Uczelnia przeprowadziła badania wśród absolwentów kierunku *finanse i rachunkowość*. Na ankiety odpowiedziało 50 absolwentów. Przeważały dobre opinie na zadawane pytania, jednak Uczelnia powinna wykorzystać informacje dotyczące uwag programu kształcenia, gdyż sygnalizowano pewne słabości procesu dydaktycznego.

Zespół Oceniający zaleca ocenę sposobów weryfikacji efektów kształcenia w odniesieniu do wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.

2. Wewnętrzny system obejmuje ocenę jakości kadry akademickiej poprzez proces ankietowania, hospitacje oraz okresową ocenę nauczycieli akademickich

Podczas wizytacji zapoznano się z dokumentacją z tego zakresu, opinią Wydziałowej Komisji i ds. Jakości Kształcenia oraz pełnomocnika Rektora ds. Jakości Kształcenia.. Ocena nauczycieli akademickich – prowadzona jest, zarówno przez odrębnie powołane komisje ds. oceny nauczycieli, które oceniają spełnienie przez nauczycieli ustawowych wymogów zaliczenia do minimów kadrowych (dorobek i doświadczenie zawodowe), jak i Uczelnianą Komisję ds. Jakości Kształcenia, która ocenia realizację programu kształcenia, a w szczególności badana jest jakość kadry dydaktycznej, która ma gwarantować prowadzenie zajęć na właściwym poziomie. W ocenie uwzględnia się wyniki z hospitacji zajęć i wyniki z anonimowego ankietowania studentów;

3. Wewnętrzny System zapewnienia jakości kształcenia uwzględnia ocenę warunków studiowania i warunków socjalnych studentów w tym funkcjonowanie biblioteki i czytelní, analizę wyposażenia sal wykładowych, ćwiczeniowych i laboratoriów oraz pomoc socjalną dla studentów.

4. Wewnętrzny system zawiera w swoich założeniach przeglądy programowe. Służą temu procedury dotyczące oceny programów studiów dokonywane przez nauczycieli akademickich studentów i pracodawców. Wspomagają tę ocenę hospitacje, badania ankietowe studentów, opinie absolwentów. Procedura oceny przewiduje możliwość wnoszenia zmian programowych. Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia opiniuje, a Rada Wydziału opiniuje i zatwierdza programy studiów.

Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia zakłada jego efektywność na przykład poprzez zapis: iż „Wyniki oceny systemu są na bieżąco wykorzystywane w procesie zarządzania kierunkiem i w celu doskonalenia kształcenia. W zależności od stwierdzonego uchybienia, dziekan wydaje polecenia i wnioskuje o nie przedłużanie umowy o pracę lub rozwiązanie umowy o pracę z nauczycielem, który otrzymuje negatywną ocenę”. Rozmowa z władzami Uczelni pozwala uznać, iż w wyniku analizy opinii studentów dokonano zmian w obsadzie zajęć jak i w polityce zatrudnienia nauczycieli akademickich.

Efektywność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia jest już zauważalna, co sygnalizują sprawozdania roczne Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia z oceny jakości kształcenia na prowadzonych kierunkach, w tym na kierunku *finanse i rachunkowość*, a także rozmowy przeprowadzone podczas wizytacji z kadrami akademicką, studentami, władzami Uczelni i pełnomocnikiem ds. jakości kształcenia. Analiza tych sprawozdań pozwala stwierdzić, iż wewnętrzny system umożliwia monitorowanie, analizę i ocenę podstawowych obszarów oceny jakości kształcenia. W sprawozdaniu zawarto diagnozę poszczególnych procesów związanych z budowaniem kultury jakości kształcenia i zidentyfikowane między innymi na podstawie badań ankietowych, słabe strony procesu dydaktycznego, wskazano wnioski doskonalące. Trzeba zauważyć, iż przeprowadzono szerokie badania ankietowe dotyczące: oceny programu studiów, oceny realizacji efektów kształcenia, oceny praktyki zawodowej, bazy dydaktycznej, kadry akademickiej.

Przeprowadzono analizę korelacji zachodzącej między oceną kadry dokonaną przez studentów, a ocenami wystawianymi z przedmiotów prowadzonych przez każdego nauczyciela akademickiego. Analiza ta nie potwierdziła opinii, iż kadra „wymagająca” jest gorzej oceniana przez studentów. Dokonano szczegółowej analizy ankiet i wskazano słabe strony procesu dydaktycznego oraz kadry. Studenci zasygnalizowali zbyt niski udział zajęć opartych o profesjonalne programy komputerowe, wskazano kadrami w stosunku do której były uwagi krytyczne. Na podstawie analiz wyników tych badań wprowadzono działania doskonalące. Jako szczególnie ważne należy wskazać: Wprowadzenie obowiązku formułowania przez nauczycieli akademickich w dziennikach przedmiotowych informacji o realizacji efektów kształcenia, opracowanie programu i zasad zaliczania praktyk zawodowych. Przeprowadzono przez odpowiednią firmę zewnętrzną, szkolenie kadry z zakresu umiejętności dydaktycznych, co wynikało z hospitacji i ankiet studenckich. Przeprowadzono rozmowy z kadrami dotyczące opinii studentów. Dokonano przeglądu prac dyplomowych, z uwagi na wyniki systemu antyplagiatowego, zatwierdzania tematów prac dyplomowych, wskazywania recenzentów oraz wyników egzaminu dyplomowego. Stwierdzono konieczność aktualizacji pytań egzaminacyjnych.

Zespół oceniający pragnie zauważyć, iż dalsze działania władz wydziału i Uczelni powinny uwzględnić ocenę prac dyplomowych z uwagi na wartość merytoryczną i ocenę jakości recenzji prac dyplomowych. Ponadto należy zwrócić uwagę w przeglądach programowych na wprowadzenie odpowiedniego udziału form zajęć właściwych dla profilu praktycznego takich jak warsztaty, konwersatoria, wizyty studyjne, zajęcia laboratoryjne, na które również zwracali uwagę studenci w swoich anonimowych opiniach, a także podczas spotkań z zespołem PKA. Należy również zwrócić uwagę na ocenę zajęć wspomaganych

technikami informatycznymi i zapewnienia ich odpowiedniego udziału i poziomu, jak również na ocenę zasobów bibliotecznych z punktu widzenia zalecanej w sylabusach literatury. Warto rozważyć wprowadzenie do sylabusów informacji o praktycznych elementach zajęć gdyż spotkanie z kadrami akademicką wskazywało, iż zajęcia o takim charakterze są prowadzone. Ocena współpracy z interesariuszami zewnętrznymi i absolwentami powinna zostać wykorzystana przy modyfikacji efektów kształcenia oraz programu studiów. Należy dokonać oceny weryfikacji efektów kształcenia z punktu widzenia zasad Krajowych Ram kwalifikacji.

Wewnętrzny system zakłada upowszechniania informacji dotyczącej oceny jakości kształcenia. Informacja o wynikach oceny jakości kształcenia jest zamieszczana w corocznych sprawozdaniach Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia, które są udostępniane w ujęciu syntetycznej oceny dla całej Uczelni na stronie internetowej Uczelni. Natomiast sprawozdanie dotyczące poszczególnych kierunków, w tym kierunku *finanse i rachunkowość* jest udostępnione Radzie Wydziału. Przewodniczący Wydziałowych Komisji składają roczne raporty z wynikami swoich działań na ręce przewodniczącego Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia. Do raportu dziekan załącza opinię dotyczącą oceny efektów kształcenia, sporządzoną przez zespół nauczycieli akademickich zaliczanych do minimum kadrowego określonego kierunku studiów.

Uczelniana Komisja ds. Jakości Kształcenia na podstawie raportów Wydziałowej Komisji sporządza sprawozdanie i przedstawia go Rektorowi w terminie do 30 listopada każdego roku. Od oceny zawartej w raporcie UK ds. JK Rektor może zwrócić się do UK ds. JK z wnioskiem o ponowne rozpatrzenie lub zażądać dodatkowych badań lub dokumentów. Uczelnia zapewnia dostęp do podstawowych informacji w zakresie jakości kształcenia. Na stronach internetowych do ogólnego dostępu w zakładce *Jakość kształcenia* jest opis sylwetki absolwenta, zaś w systemie internetowym Wirtualny dziekanat student po zalogowaniu ma pełny dostęp do efektów kształcenia, programu studiów, sylabusów, planu studiów, konsultacji kadry, zasad pomocy materialnej itp.

8.2).

Spotkanie z kadrami, studentami, jak i rozmowa z władzami Uczelni i wydziału pozwala stwierdzić, iż w procesie zapewnienia jakości kształcenia bierze udział kadra akademicka oraz studenci. Praca pracowników poszczególnych katedr pozwala na doskonalenie programu kształcenia, w tym jego treści i form. Dyskusje na Radach Wydziału, Komisji ds. Jakości Kształcenia, w której biorą udział również studenci, prowadzą do formułowania propozycji programowych doskonalących proces dydaktyczny. W wyniku tych dyskusji np. wprowadzono podział praktyki na praktykę kierunkową i dyplomową, określono specjalności kształcenia, obsadę zajęć, Współpraca z Radą Konsultacyjną pozwala na organizację praktyk i staży zawodowych.

Studenci jako interesariusze wewnętrzni Jednostki uczestniczą w procesie zapewniania jakości kształcenia, m.in. poprzez udział w pracach komisji związanych z procesem zapewniania jakości kształcenia, a także poprzez wypełnianie kwestionariuszy ankiet w zakresie oceny zajęć dydaktycznych. W procesie ankietyzacji studenci pytani są m.in. o poziom prowadzonych zajęć, o stosunek nauczyciela akademickiego prowadzącego przedmiot do studentów, o przygotowanie nauczyciela akademickiego do prowadzenia zajęć, czy o przestrzeganie ustalonych zasad. W opinii studentów kwestionariusze ankiet poruszają wyczerpująco tematykę, w zakresie której chcieliby móc wypowiedzieć się po realizacji zajęć.

Z dokumentów przedstawionych przez Władzę Jednostki w trakcie wizytacji (lista obecności) wynika, że studenci mają swoich przedstawicieli w Radzie Wydziału w liczbie stanowiącej ponad 20% powołanego składu, co jest zgodne z *art. 67 pkt. 4 Ustawy z dnia 27 lipca 2005 Prawo o szkolnictwie wyższym*, natomiast w skład Senatu Uczelni wchodzi przedstawiciele studentów, jednakże w **liczbie poniżej 20% powołanego składu**, (lista obecności z miesięcy: wrzesień oraz październik 2014 – 18,18%, lista obecności z grudnia

2014 – 19,05%) co jest niezgodne z art. 61 pkt. 3 Ustawy z dnia 27 lipca 2005 Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. 2005 Nr 164 poz. 1365 z późn. zm.). W opinii ZO, należy zwiększyć liczbę studentów w Senacie w celu spełniania kryteriów ustawowych.

Tabela nr 1 Ocena możliwości realizacji zakładanych efektów kształcenia.

Zakładane efekty kształcenia	Program i plan studiów	Kadra	Infrastruktura dydaktyczna/ biblioteka	Działalność naukowa	Działalność międzynarodowa	Organizacja kształcenia
wiedza	+	+	+		-	+
umiejętności	+/-	+	+		-	+
kompetencje społeczne	+	+	+		-	+

+ - pozwala na pełne osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

+/- - budzi zastrzeżenia- pozwala na częściowe osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

- - nie pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

Ocena końcowa 8 kryterium ogólnego - ocena: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

8.1) Na kierunku finanse i rachunkowość funkcjonuje wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia. Opracowano procedury do oceny jakości kształcenia. Monitorowane są podstawowe obszary oceny jakości kształcenia. Prowadzone są przeglądy programowe, oceniane są sposoby weryfikacji efektów kształcenia. Badane są opinie studentów, absolwentów i pracodawców oraz kadry w zakresie efektów kształcenia. Wnioski z badań wykorzystano do doskonalenia procesu dydaktycznego.

8.2) W procesie budowania kultury jakości kształcenia uczestniczy kadra akademicka, studenci, władze Uczelni i wydziału oraz Rada Konsultacyjna skupiająca interesariuszy zewnętrznych.

9. Podsumowanie

Tabela nr 2 Ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

L.p.	Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
		Wyróżniająco (6)	W pełni (5)	Znacząco (4)	Częściowo (3)	Niedostatecznie (2)
1	Koncepcja rozwoju kierunku			x		
2	Cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji		x			
3	Program studiów		x			
4	Zasoby kadrowe		x			
5	Infrastruktura dydaktyczna		x			

6	Prowadzenie badań naukowych					
7	System wsparcia studentów w procesie uczenia się			x		
8	Wewnętrzny system zapewnienia jakości		x			

Kierunek finanse i rachunkowość ma możliwości rozwoju z uwagi na oczekiwania rynku pracy i zainteresowania kandydatów. Oferowany program studiów umożliwi uzyskania zakładanych efektów kształcenia. Rozwój kierunku wymaga większego nasycenia programu kształcenia w narzędzia informatyczne oraz w zajęcia warsztatowe. Należy rozwijać formy współpracy z praktykami sektora finansowego. Uczelnia powinna nawiązać współpracę z partnerskimi Uczelniami zagranicznymi w celu wymiany doświadczeń w kształceniu zawodowym. Wewnętrzny system zapewnienia jakości diagnozuje proces dydaktyczny co pozwoli na jego doskonalenie.